MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu : 20 cèntims - Pelai, 62. Telèton 15300. - Subscripció : 2'50 pessetes trimestre

Any III. Núm. 143 - Barcelona, dijous, 29 d'Octubre de 1931

Una llei pedagògica:

Es impossible saber un idioma foraster (castellà) sense conèixer bé l'idioma matern (català).

Els mestres són els primers que han oblidat aquesta llei. L'idioma castellà n'ha estat la víctima principal

L'ARTICLE 48

El català a l'Escola

L'article 48 de la Constitució, aprovat la setmana passada a les Corts Constituents, encara que es digui que no prejutja el text de l'Estatut de Catalunya en el que fa referència a les escoles, deixa la porta oberta al Parlament per facultar la Generalitat de Catalunya per establir l'ensenyament en llengua catalana, i pràcticament resol la qüestió. El text aprovat, sense ésser cap meravella, és satisfactori. Podria ésser més clar i exempt de recels, però és un instrument que pot resoldre el nostre problema.

El catalanisme s'ha adonat sempre de la importància d'aquesta qüestió. De molt abans de les Bases de Manresa els doctrinaris del catalanisme en veieren la importància. Fa uns vint-i-cinc anys que el catalanisme va proposar-se exercir la seva influència a l'Escola. L'obra meritíssima de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana és una de les moltes proves de l'esforç realitzat fins ara. Llàstima que els partits, àdhuc reconeixent la importància decisiva de l'afer, no hi haguessin dedicat una atenció preferent. Ara de poc s'han retret l'un a l'altre que més útil hauria estat fer escoles que esgotar energies en eleccions.

La qüestió de l'idioma i el dret a organitzar-nos l'ensenyament són una mateixa cosa. El punt vital i sentimental del catalanisme és l'idioma. Sobre aquest assumpte és impossible cap mena de regateig ni renúncia. S'ha dit moltes vegades que els catalans érem materialistes i que el catalanisme era una política d'aranzels. Error. El catalanisme és en essència una moviment sentimental. I, ben mirat, ens costen més diners les coses relacionades amb la difusió de l'idioma que totes les eleccions i campanyes aranzelàries. La necessitat de defensar l'idioma ens ha donat, segons confessió de Menèndez y Pelayo, el poeta més important de les llengües ibèriques : Verdaguer. Més tard, Unamuno ha reconegut que Maragall repetia el cas de Verdaguer. Per salvar l'idioma hem fet història, novella, teatre, ciència i periodisme. I consti que, sovint, el mòbil principal de l'home que ha tingut una ploma a la mà no era precisament fer literatura o ciència, sinó trobar un pretext per escriure en català i contribuir a la restauració i expansió de la llengua catalana.

Contrariar amb la força de lleis vexatòries la vida d'un idioma és l'obra més despòtica que pot fer-se. Ben mirat, un idioma és un instrument mecànic d'expressió. Dia vindrà que els Estats es donaran vergonya d'haver exercit una tàctica de coacció o repressió contra un idioma. El dret a emprar la llengua materna és el més elemental de tots els drets. Si el ciutadà de Figueres o de Tortosa paga la mateixa contribució que el ciutadà de Santander o de Sevilla, ha de tenir els mateixos drets a ésser respectat en un sentiment del qual només els descastats o els traïdors poden desfer-se.

Plantejar el debat en nom de la civilització, com han pretès alguns oradors al Congrés, és una pedanteria anticientífica. En català va escriure Ramon Llull un dels sistemes filosòfics més suggestius i rics de l'Edat mitjana, i en català ha escrit el doctor Turró. Des del punt de vista pedagògic, cal tenir en compte que és un fet demostrat que és impossible ésser un artista en un idioma foraster quan es desconeix científicament la llengua materna. El castellà de Balmes i Pi i Margall, que els castellans troben quasi insuportable, tot essent correcte, no té vida. Ara mateix poden fer unes quantes demostracions entre els nostres escriptors. Els que només han escrit en castellà són els menys apreciats a Madrid. En canvi, els catalans que avui millor escriuen en castellà són els que més es distingeixen en el conreu del nostre idioma. Tothom ha observat que molts dels nostres mestres de primera ensenyança és la gent que escriu pitjor el castellà, per la senzilla raó que han ignorat sistemàticament la disciplina de la llengua catalana. Ens doldria molt ofendre l'honorable cos de mestres, però en les redaccions dels diaris castellans de Barcelona és un axioma que el pitjor corresponsal que es pot tenir en una població és el mestre. Només el salven la puntualitat i exactitud, però generalment cal fer les quartilles noves, sobretot si el mestre-corresponsal té pretensions literàries. Encara hi ha un altre argument contra la renúncia a saber l'idioma matern, i és que els que l'ignoren es juguen la possibilitat de fer obra artística. Es inútil que un català es proposi fer versos en castellà, perquè per endavant es juga la glòria i potser la immortalitat. El cas del gran poeta vilanoví Manuel de Cabanyes es prou eloqüent. Menéndez y Pelayo digué que era un poeta sense verb, sense l'instrument natural de la poesia : l'idioma. En els nostres temps hem presenciat el cas d'homes tan importants com Joan Alcover, Costa i Llobera, Morera i Galícia i Ruyra que, veient la impossibilitat de fer obra artística en castellà, es dedicaren a escriure en català.

Tot això que diem ho comprenen tant com nosaltres el senyor Unamuno i els intellectuals castellans que tot dient-se liberals no vacillarien a cometre una vexació contra els catalans. Per ells, com per nosaltres, es tracta d'una qüestió sentimental, per conseqüent és impossible el regateig i la transacció, i si la batalla hagués acabat amb una humiliació dels catalans, no hauria pas estat per nosaltres el major oprobi. Més estranya, gosaríem dir inexplicable, és l'actitud dels socialistes. Es incomprensible que els socialistes s'hagin oposat a resoldre un problema de llibertat. Potser un dia s'adonaran d'aquest error.

En aquesta ocasió, el president Azaña ha obrat amb la mateixa lleialtat que Alcalà-Zamora. A risc d'un desgast possible, va actuar a l'hora oportuna, amb un noble entusiasme i amb tota l'eficiència possible. Tots els catalans hem d'agrair-li aquest esforç. Sánchez Albornoz va trobar la fórmula conciliadora i va defensar-la amb tot el seu talent. A la llista de noms dels homes que ens han defensat en aquesta hora crítica, hem d'afegir-hi el de Sánchez Albornoz.

Els catalans sabrem fer honor als homes que ens han defensat. Ensenyarem el castellà com un instrument de comunicació i cultura, no com una assignatura. I quan funcioni el règim escolar català, els castellans veuran que era l'antic règim el que l'ensenyava com una assignatura.

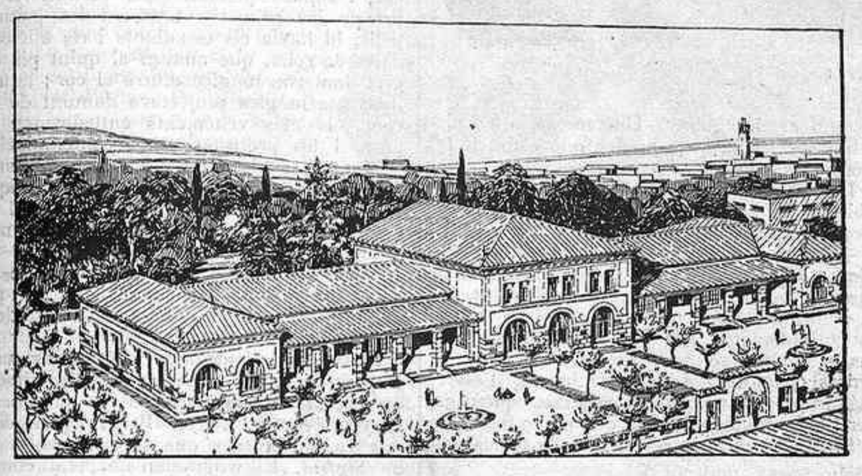

Un Grup escolar de l'Ajuntament de Barcelona

De Dijous — a Dijous

La Cambra única

Tindrem una Cambra única. Així ho han volgut les Constituents. Criteri molt radical i d'una transcendència que el temps dirà en quin sentit s'ha de pendre. Car l'unicameralisme té els seus avantatges innegables : sobretot des d'un punt de vista doctrinal i teòric : tota la tasca dels nostres polítics, doncs, s'ha d'adreçar envers una adaptació a la nova situació que s'ha creat. Tenir en compte que el sistema unicameral, com tots els mecanismes massa afinats, és d'un maneig bastant compromès i vol un auto-control continu per banda del parlamentaris ; perquè una Cambra única, com que no té cap mecanisme de fre, sempre corre el perill de derivar o al despotisme o a la demagògia. Esperem, tot i això, que una llarga experiència dels estralls a què donen lloc aquests excessos, en el cas concret d'Espanya, serà força útil, i és de creure que s'imposarà.

Hem dit que el sistema unicameral tenia tots els avantatges teòrics, i no és ben exacte : el bicameralisme també té les seves exellències doctrinals ; sobretot una, i no infima : que, mitjançant el doble sistema receptor d'un Congrés i un Senat, pot captar millor tots els matisos polítics d'un país : les dues Cambres plegades són com una síntesi d'un poble, de dalt a baix i d'esquerra a dreta ; la Cambra única representa la majoria, perquè àdhuc les minories són una minoria de la massa ; solament una alta Cambra — no com les de la Monarquia, sinó com es fa per gairebé tot arreu — pot dur a la política activa tot allò que hi ha d'experimental, serè i individual en una nació, i, encara més, totes les personalitats jurídiques que, en una democràcia ben entesa, no es poden veure reprimides ni ofegades, i que, en un règim unicameral, romanen fora del dret polític. Car democràcia no vol dir govern de majories, sinó de tota la Nació.

Per sort, la vida constitucional de moltes nacions ja és prou definida perquè nosaltres puguem pendre'n experiència. A França, Anglaterra i Estats Units funciona el sistema bicameral, amb tot èxit. En canvi, països unicamerals, com Alemanya, es troben que el poder sempre és presoner del Parlament, el qual, seguint les reaccions de la massa, passa vertiginosament de dreta a esquerra i d'esquerra a dreta. I, encara, la Constitució alemanya preveu casos en els quals el President de la República pot conferir al canceller facultats quasi dictatorials que poden frenar la Cambra en casos de perill i d'urgència. No sabem que a Espanya hom hagi previst casos semblants, a pesar que l'existència d'una llei de Defensa de la República i la mentalitat, en general, dels prohoms republicans, decididament partidària de rehabilitar la noció del poder, fan creure que el règim no es perdrà pas per desgavell ni per incontinència.

Hem d'ésser, doncs, pessimistes, davant del darrer determini de les Corts? De cap de les maneres. L'elecció del sistema unicameral, sistema millor, bé que més dificil, no vol dir altra cosa sinó que el sentit polític d'Espanya ha progressat tant que podem afrontar sense risc visible aquestes formes perfeccionades del dret constitucional.

Car, ben mirat, la passada monarquia diu prou clar com també amb el règim bicameral hom pot dur la nació de desastre en desastre. L'essencial és la moral política ; les diverses estructuracions són mers accidents. I, per ara, la partida més important que té al seu haver la República Espanyola, és l'afany de perfecció moral que ha fet viure molt de temps sols de desig tants d'idealistes i intellectuals d'ahir, que avui s'han revelat com a homes eminentment pràctics. — R. LL.

MIRADOR INDISCRET

Esperit de justícia

Són quarts de dues de la matinada, hora de la sortida de teatres, quan el Campionat de Ball que es celebra a l'Olympia està més concorregut que mai.

El que fa de *speaker*, correctament vestit d'etiqueta, anuncia davant del micròton : *«Un señor concurrente, de los de mesas de pista, localidad de preferencia, ofrece diez pesetas de prima a la pareja que baile mejor el charleston, pero siendo amante de la justicia y para evitar posibles confabulaciones, este señor las pagará personalmente y de su propia mano a la vista del público, a aquellos bailarines que a su juicio, y sin apelación posible, hayan danzado con más arte.»*

Davant d'un tal oferiment, propi tan sols d'un milionari, el públic, nombrossísim, queda intrigat.

Els concursants ballen i en acabar, la unànime curiositat es fixa en la pista. D'una taula arran es destaca la gegantina figura de l'advocat Pou i Sabater, que, dret en el seu lloc, amb gest solemne, dóna els dos durets a un ballarí de cara groga, amb expressió de fatiga insuperable i cames tremoladisses, al qual estreny la mà tot expressant-li la seva felicitació.

El poble que els contempla, viu l'escena emocionat i resta satisfet. Ha vist el gest d'un dels seus grans homes.

A les 260 hores de ball

S'ha ofert una prima — dos duros — a la parella més infeliç, per llur aspecte i més cansada per llurs fets, a l'objecte que ballin un tango. Aplaudiments en finalitzar l'exhibició (?). El *speaker*, d'una cara més folrada que un abric de pells de preu, diu, davant del micròfon : *Tiene doble mérito y es más digno de encomio el esfuerzo de la señorita, por cuanto ésta se encuentra en estado interesante. Realmente, es «completamente» notable a su edad* (uns setze anys), *después de tantos días de bailar y en este estado, ejecutar tan brillantemente el baile que hemos presenciado. Por todo lo cual, y, además, por ser española, señores, les suplico un aplauso para ella : uno, dos y tres.»* Immediatament, seguint l'exemple de el *speaker* que en dir tres ha començat a fer-ho, ressonen aplaudiments nodrits a tot arreu.

La senyoreta en qüestió surt, corresponent, al mig de la pista a saludar, els aplaudiments es redoblen més i més. Hom lamenta vivament que no saludi també la criatura.

Tot sigui per l'esport.

Usurpació de personalitats

Al mateix campionat de ball més amunt apuntat, i a la matinada, hora en què els oferiments de primes són més freqüents, el *speaker* en un moment de calma anuncia una prima. Tothom és orelles. L'esmentada prima es canta així : *«Nos J. J. A. Xiraus Palaus, ofrecemos y entregamos quince pesetas para que la señorita número 13 ejecute una de sus imitaciones de Tórtola Valencia.»*

La gran majoria del públic a peu dret, amb xardorosos aplaudiments agraeix la generositat dels célebres parlamentaris, que, per cert, no es trobaven al local.

Dolcetiana

El doctor Dolcet ha desbancat En Pich i Pon. L'altre dia, parlant al Congrés amb uns diputats vasco-romans sobre la qüestió econòmica, els va dir

—*Esto hay que arreglarlo, porque la situación de España es muy pecuaria...*

No sabem ben bé a què es volia referir.

Fet amb tota innocència

A Salamanca, en un dels carrers més cèntrics de la ciutat, hi ha una botiga de mobles l'amo de la qual, segons el rètol de la façana, es diu : «Germán Gassol».

Això de «Germán Gassol» fa una certa gràcia, però us en fa molta més, moments després, quan tres o quatre portes més avall us topeu amb el rètol d'una barberia que diu : «Se cortan las melenas.»

Aragai i Companys

En un poble — el nom del qual no volem esmentar — va anunciar-se, setmanes enrera, un míting d'afirmació catòlica en el Centre, naturalment, catòlic d'aquell poble.

Un dels oradors —redactor del *D. I. C.* — que havia de pendre-hi part es diu Aragai i el rector del poble, un dels organitzadors del míting, va fer anunciar que parlarien els senyors Aragai i Companys.

Entre els esquerrans del poble hi hagué un moment de pànic. Es creien que els seus homes s'havien passat a la dreta. I tot per una *C* majúscula a la pissarra d'anuncis.

Purisme

Al ministeri d'Economia es va organitzar l'altre diumenge una excursió de secretaris particulars, els quals decidiren passar el dia a Toledo.

En Pallerola es va entestar que no se li conegués l'accent català. I, efectivament, va demanar a un venedor ambulant :

—*Qué, no tiene una pinta?*

Davant les rialles mofetes dels amics, va aclarir :

—*Deme una de bien buena.*

Canvi de nom

Arribats a una gran plaça, va demanar en Pallerola quina plaça era.

—El Zocodover — va contestar-li En Perucho, que disposa de molta erudició.

—Bé, bé — interrompé el petit Lladó, que sempre en té una a punt —. Això era abans ; però, d'ençà de la nostra arribada, ja li diuen el *Zocod'olwer*.

Sociologia rural

De tornada, es varen aturar per parlar amb un pagès, que resultà ésser el president del Círcol Radical Socialista d'aquell poble. Li demanaren com marxaven les coses i l'home es va manifestar molt pessimista, tirant les culpes de tot al Govern.

—*La cuestión social es muy grávida, y aquí no nos ponemos nunca de acuerdo, porque todos los días tenemos latifundios entre patronos y obreros...*

Els arguments d'En Samblancat

Quan En Samblancat s'alça per parlar, a l'hemicicle consistorial hi ha pànic. En la darrera sessió de l'Ajuntament, En Samblancat rebaté unes apreciacions d'En Bausili dient que no podia haver-hi crisi econòmica en un país com el nostre que albergava 40,000 enginyers alemanys.

—Senyor Samblancat—digué En Bausili, —pensi que a Anglaterra hi ha molts enginyers i la crisi econòmica també existeix.

—*Pero no hay 40,000 ingenieros alemanes!*

El gest, la mirada, la veu d'En Samblancat eren tan amenaçadors, que En Bausili no gosà insistir.

Inspiració

Dia de gala al Tívoli. Estrena de la pel·lícula *Inspiració*. Un duo d'amor en anglès entre la Greta Garbo i un actor de la primera volada. Ella sofreix i ell també. El passat per una banda i les conveniències socials per l'altra els fan la vida impossible. I vinga sofrir. En el moment més intens dels sofriments, se sent una veu del públic que diu :

—Sofreixes, oi? Aconsola't, que nosaltres també sofrim!

Un èxit!

La inspiració d'aquest espectador és l'única que ha fet vibrar el respectable.

«Pour le mérite»

Un bon noi, natural de Tarancón, enllustra-botes d'ofici, ha fet una doble proesa, molt celebrada per diaris i setmanaris. Ha anat a Madrid, i després ha vingut a Barcelona, meitat a peu, meitat caminant, per tal d'enllustrar les sabates d'Alcalà-Zamora i d'En Macià.

Fregar les sabates de dos personatges de tanta categoria d'una manera tan digna i meritòria, no és pas cosa que es vegi cada dia. De manera que celebrem l'èxit d'aquest bon xicot.

No sabem quina recompensa li ha valgut a Madrid la gesta : pel que fa a Barcelona, diuen, el volen fer ingressar al Servei de Premsa d'alguna corporació.

Cal acollir la nova amb totes les reserves ; encara que...

Donar-se importància

L'eminent militant de la Lliga Josep Maria Trias de Bes explicava fa uns dies la seva lliçó a la càtedra de Dret Internacional. En arribar a un punt en què s'havia de posar en entredit una recent disposició del ministre de Justícia, féu la següent aclaració : «Degut a la Llei de Defensa de la República, hom s'abstè de fer manifestacions, que sortint del terreny de la jurisprudència podrien caure en el de la política.»

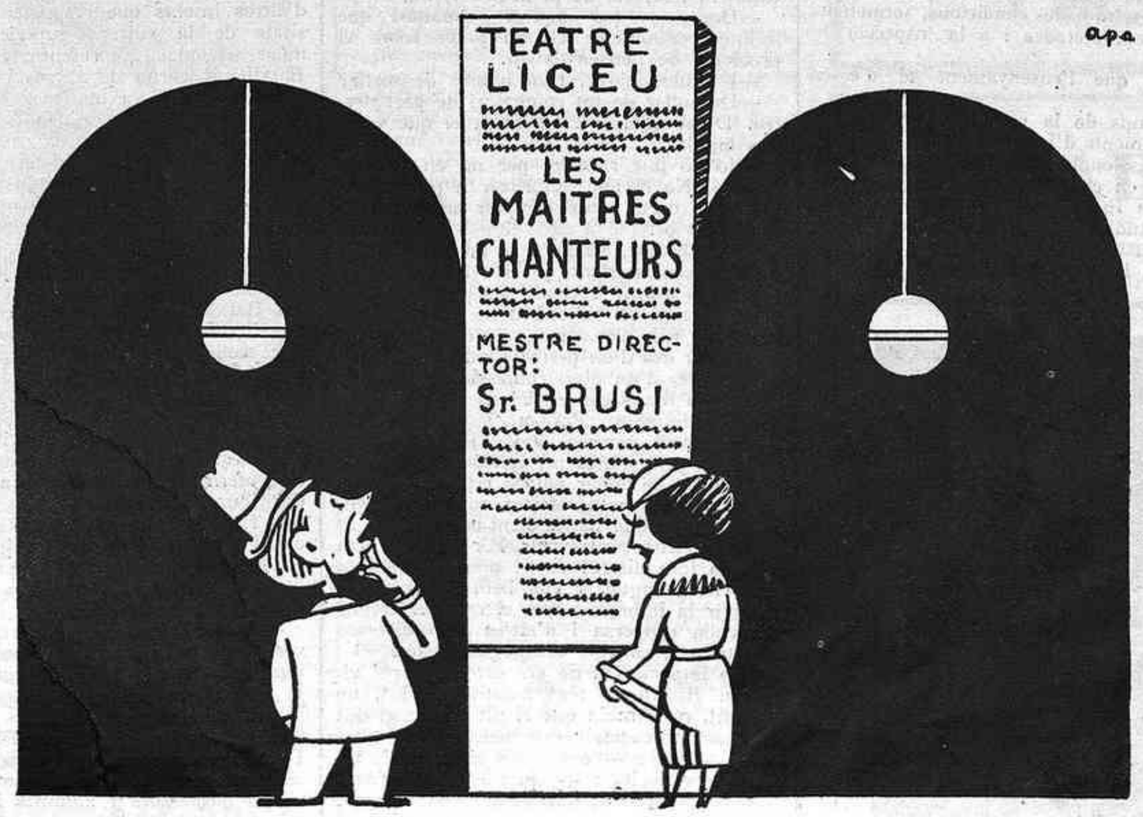

— Chantage?
— Chantage.

(c) Ministerio de Cultura 2006

OPINIONS AUTORITZADES

El problema de l'ensenyament

Per donar als nostres lectors una idea clara i completa de l'actual estat del problema de l'ensenyament, hem parlat amb aquelles persones que hem cregut més autoritzades per opinar. Al costat del parer de la primera autoritat acadèmica, hem recollit les opinions d'un representant de cadascuna de les altres ensenyances oficials, les d'alguns directors de collegis de religiosos i, finalment, el parer d'un director d'escola particular. Creiem així haver abastat tots els matisos.

EL DOCTOR SERRA HUNTER, RECTOR DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

—Ens trobem — ens diu el Dr. Serra — en un període constituent en el qual, per força, les disputes o polèmiques prenen un caire passional.

«En la qüestió que em proposeu, és difícil desfer-se de la sensibilitat de l'instant. Sense oblidar la noble aspiració a millorar l'ensenyament, convé, però, comptar amb la realitat. No s'improvisa una organització amb el simple desig de corregir totes les deficiències del passat: hem de defugir tot sectarisme; posar les coses en el seu punt i que l'esperit treballi.

«El meu judici és el de resoldre el problema de l'ensenyament en el sentit liberal més ampli, però no pas d'una manera sectària. Caldria situar els components de les congregacions religioses al mateix nivell dels altres ciutadans. Ni un tracte de favor ni un tracte de persecució. Destruir el monopoli de fet que detenten, donant mitjans a les institucions laiques perquè puguin competir. Perquè el fet cert és aquest: quan el particular laic disposa dels instruments i dels mitjans necessaris com en disposa el collegi de religiosos, el rendiment pedagògic és favorable al laic. I això es comprèn. Els collegis particulars, no de religiosos, no tenen altra finalitat que la de l'ensenyament, al revés de les escoles congregacionistes, que sempre tenen un imperatiu superior més enllà de la funció estrictament pedagògica.

«La competència que fins ara havien de aguantar les escoles privades era insuperable. Tot, en les escoles seglars, s'ha de deure a una iniciativa privada o, tot al més, a l'esforç d'una sèrie de senyors. En les escoles de religiosos hi ha l'esforç acumulat de diverses generacions i hi ha les possibilitats econòmiques que comportava l'organització de les congregacions.

—Així, el motiu pel qual molts pares preferissin les escoles de religiosos?

—Moltes vegades no és un motiu religiós, són les installacions millors que poden tenir, el que motiva principalment el seu èxit, i per això molts pares de sentit liberal i fins i tot doctrinalment oposats a la creença catòlica, porten els seus fills a les escoles de les congregacions religioses.

—I com relacioneu el problema de l'ensenyament amb el general polític de Catalunya?

—La Universitat de Barcelona s'ha mantingut a l'expectativa de l'acció política dels representants de Catalunya. No ha volgut entorpir la seva marxa, sense que això pugui interpretar-se en el sentit que la catalanitat no sigui una aspiració fonamental intensament sentida en els medis universitaris. La massa escolar no oblida la gravetat que comportaria, en les actuals circumstàncies, una possible discordància amb els representants de Catalunya.

«Hi ha un sector intellectual espanyol que capeix les nostres aspiracions i amb el qual podem coincidir en la manera d'apreciar la significació universal del problema universitari. Prova aquesta coincidència que els informes o els projectes de reforma pedagògica que aquests darrers temps ha intentat la Universitat de Barcelona coincideixen, en línies generals, amb els de la Universitat de Madrid.

—I en què creieu que ha de radicar essencialment la catalanitat de la nostra primera institució de cultura?

—La catalanitat ha de basar-se en l'indiscutible predomini del nostre idioma. La llengua és, sempre, l'ànima d'una cultura. Això no vol dir de cap manera que s'hagi d'excloure el coneixement i fins l'ús de l'idioma castellà. Jo us recordaré un paràgraf de l'article 6.º de l'Estatut aprovat pel II Congrés Universitari Català: «La catalanitat, més que a singularitzar-se, ha de consistir a aportar l'esforç i l'esperit del poble català al patrimoni espiritual de la Humanitat.» Al costat, per tant, dels altres pobles germans.

—I quina fórmula creieu bona per a dur tot això a la pràctica?

—S'ha parlat de crear dues Universitats. Fatalment, l'una estaria enfront de l'altra, i això fóra perjudicial per a totes dues. La Universitat té d'ésser única i té d'ésser catalana. I ha d'ésser aquesta mateixa Universitat la que respecti i atengui els drets de les minories.

I, en acomiadar-nos, el Dr. Serra ens diu:

—Feu-me el favor de fer constar que tot el que us he dit és una opinió meva sense caràcter oficial. Us podria dir moltes més coses si no estigués en el lloc que estic.

EL DR. JOAQUIM CARRERAS, SECRETARI DE L'INSTITUT NACIONAL DE 2.ª ENSENYANÇA

—Podríem considerar el problema de l'ensenyament des de tres aspectes: el religiós, el docent i el lingüístic. La meva opinió personal pesa molt poc. Millor que jo poden parlar els números, que, pel meu càrrec, fàcilment li puc facilitar.

«L'Institut de Barcelona té, per un terme mitjà, una matrícula oficial de mil alumnes. Al costat d'aquesta xifra hi ha la dels collegis incorporats. Són uns 25 collegis, quinze dels quals pertanyen a congregacions religioses. Aquests quinze representen uns 1,600 alumnes. Els deu restants no en sumen més de 300. Dels collegis de religiosos van al davant els Jesuïtes amb un sol collegi de més de 300 alumnes i els de les Escoles Pies, que tenen vuit collegis matriculats amb més de 600 alumnes.

—Hi ha actualment, com a voluntària, l'assignatura de Religió. Quina proporció guarden les matrícules?

—Fins l'any passat, amb el Pla Callejo, la Religió era assignatura obligatòria. Quan el Govern le la República declarà lliure l'examen, hi hagué certa desbandada. Aquest any podeu calcular que s'han matriculat un 41'6 per cent de noies i un 34 per cent de nois.

—I l'aspécte lingüístic?

—Sobre aquesta qüestió, uns números només. Aquí teniu, per províncies de naixença, les inscripcions d'ingrés d'un dels darrers anys. De 1,344 inscrits, 1,155 són nascuts en províncies de parla catalana (Catalunya, València, Mallorca); 121 són de la resta d'Espanya i 68 són estrangers.

—I a què atribuïu l'èxit dels religiosos en l'ensenyament?

—Els pares volen, tant com que el noi aprengui, que el noi sigui vigilat. Això a l'Institut és poc menys que impossible. No es pot tancar la porta de l'Institut i, d'aquest detall, en deriva tot. En canvi, en les escoles tot el dia estan subjectes.

—Però aquest encauament no els perjudica?

—Jo crec que sí i estimo que l'ensenyança oficial, des del punt de vista estrictament docent, és la millor. Demés, passa una cosa curiosa: els alumnes de les congregacions tendeixen sensiblement a nivellar-se; quan n'examines un no saps quin examines: tots saben el mateix. Aquest fenomen és més sensible en les congregacions d'escassa tradició pedagògica. Esmussen la personalitat del deixeble, cultiven únicament — en ordre general — la seva memòria. En canvi, d'algunes escoles seglars és d'on parteixen totes les iniciatives pedagògiques modernes; la personalitat intellectual de l'alumne és acusada: l'intelligent és intelligent i l'inepte és inepte. Això, pel dia de demà, és la millor depuració.

D. JOSÉ JUNCAL, DIRECTOR DE L'ESCOLA NORMAL DE MESTRES

—Crec que l'ensenyament hauria d'ésser gratuit i obligatori, però no desconec les dificultats econòmiques amb què arreu del món es topa per a dur a terme aquestes aspiracions.

—Sou partidari de l'escola única?

—Es aquest un problema difícil que en pocs països està resolt completament. De mestres no en manquen a Espanya per a poder establir l'escola única, però es necessiten temps i diners per a arribar al seu establiment. Per no ferir greument respectables interessos que acrediten el dret de suplir les deficiències de l'Estat, podria organitzar-se un règim transitori que consistís a declarar semi-oficials les escoles privades que reunissin determinades condicions, sotmetent-les als plans, mètodes i a la inspecció de l'Estat.

—Creieu que l'ensenyament té d'ésser laic?

—En temps de la monarquia eren laics els ensenyaments d'Institut, els universitaris i els professionals, car l'obligatorietat de la Religió, en els temps en què fou obligatòria en els Instituts i a les Normals, consistia a estudiar-la i aprovar-la, però no a professar-la.

«L'escola laica no vol dir escola antireligiosa, ni anticatòlica, sinó, senzillament, escola neutra en matèria confessional; també escola no clerical, ni dirigida ni intervinguda per elements eclesiàstics.

«La religió és afer del pensament i de la consciència individuals, i mentre aquesta consciència i aquest pensament no estan formats, no s'ha d'imprimir en el tendre cervell de l'infant un segell o marca determinada, perquè això fóra prejutjar una qüestió que cada persona ha de resoldre per ella mateixa.

«Escola lliure, amb els mètodes de la pedagogia científica, amb disciplina, amb ordre, amb alegria, amb higiene, amb totes les institucions complementàries de l'escola actual i amb un absolut respecte al natural desenvolupament de les funcions i facultats del deixeble i a la lliure formació de la seva personalitat.

«Això té d'ésser, al meu entendre, la discutida Escola laica, però no altra cosa ni menys que això.

EL PROFESSOR ALEXANDRE BULART I RIALP, DE L'ESCOLA DE COMERÇ I PRESIDENT DE L'ACADÈMIA CIENTÍFICO-MERCANTIL

—La meva condició de professor de l'Escola d'Alts Estudis Mercantils de Barcelona em priva de poder-me expressar amb la llibertat que voldria. Sóc catòlic practicant — sense que això signifiqui ni fanatisme ni clericalisme — i crec que l'ensenyament secundari en mans de religiosos ha fet un gran bé a la nostra joventut i a la nostra cultura.

—En tots els rams?

—Vull fer una separació ben marcada entre l'ensenyament universitari i el secundari. Les classes de Facultat s'han de dar pels respectius catedràtics sense ingerències estranyes. Les acadèmies de preparació, cas de consentir-les, haurien d'ésser molt seleccionades i ben aquilatada la capacitat dels professors. En el comerç i batxillerat ja és una altra cosa. Aquestes ensenyances estaven molt ben ateses per les ordres religioses i la prohibició constitucional té de crear un problema gravíssim.

—Però, i els professors particulars?

—Les facultats de Filosofia i Lletres i de Ciències tenen tan pocs alumnes que no poden donar, els llicenciats que en surten, l'abast a les necessitats de l'ensenyança privada. Els que es graduen de doctor ho fan amb vistes a una càtedra i no per anar d'un collegi a l'altre a explicar determinada assignatura. En aquest terreny el Parlament ha donat una garrotada de cec.

—I quant a l'escola on professeu?

—Referent a l'Escola d'Alts Estudis Mercantils, dec dir que, com a president de l'Acadèmia Científico-Mercantil de Barcelona — corporació de professors i perits mercantils la més antiga d'Espanya —, penso dur a la Junta de Govern el problema de restablir les càtedres lliures que abans existien. El nombre d'alumnes és imposant i fa impossible la tasca de catedràtics i professors que no poden, malgrat els seus esforços, correspondre com voldrien a la seva missió. Manca un edifici adequat i manquen professors. L'escalafó, ara raquític, hauria d'ésser més nodrit. Això és clar com la llum del dia.

EL P. X., DIRECTOR D'UN COL·LEGI DE RELIGIOSOS

—Vostè, P., coneix el nostre setmanari?

—Per desgràcia.

—Com?

—Per desgràcia: és dolent, dolent!

No sabem contestar més que amb un somriure. I, malgrat el difícil començament, exposem l'objecte de la nostra visita.

—Doncs és per aquest setmanari que m'interessa obtenir el seu parer sobre el problema de l'ensenyament.

—I aquest parer, com hauria de sortir?

—Despullat de tot comentari de part nostra. Dient només textualment el que vostè ens digui.

—Jo no puc resoldre per mi en aquesta qüestió. No el puc autoritzar a publicar el que jo li digui sense comptar amb un permís superior.

—No obstant, MIRADOR és un periòdic que va a totes les mans, jo crec que, ara que tant se'ls ataca, a vostès els pot interessar comptar amb la tribuna d'un periòdic liberal. Més val, per vostès, dir el que els interessi dir des d'un periòdic independent que no pas des d'un diari confessional, que només va a mans convençudes.

—Evidentment. Parlem, i jo, si obtinc l'autorització que necessito, li enviaré a casa de vostè unes notes per a ésser publicades.

A l'hora de donar aquest reportatge a les màquines, les notes ofertes no han arribat, i sí una amable lletra dient-nos que no es creia convenient intervenir. Per això entenem que no fóra discret dir el nom del religiós que ens atengué, i ens hem de reduir a reflectir la impressió que el repòrter tregué d'aquella conversa i d'altres amb diversos directors de collegis congregacionistes.

Cap impaciència no era ostensible pel visitant. Hi ha un text constitucional i, no obstant, no sembla que el dit text hagi dut de moment excessives temences.

—Catalunya — ens diuen alguns dels religiosos consultats — tindria ara l'avinentesa de posar-se el davant de la cultura del món. Aquests senyors, per què no miren a l'estranger i veuen, allí, el tracte que se'ns dóna? Si fessin de totes les nostres institucions d'ensenyança institucions oficials, sota el control de la Universitat, quin benefici per a la cultura i pel bé material i espiritual de Catalunya!

«Les escoles de religiosos no podran suplir-se fàcilment. Hi ha un esperit científic que no hi és en cap institució oficial. Els mestres, els professors, els catedràtics es reuneixen moltes vegades. Quan ho fan per a preocupar-se d'un nou pla pedagògic, d'un tema de ciència? Mai! Totes les reunions es limiten a un interès per l'escalafó i per l'augment del guany. Unicament entre els religiosos trobarà els homes que estimen la ciència per la ciència.

Les afirmacions, massa categòriques, ens obliguen a parlar de l'esforç de les institucions lliures d'ensenyança.

—Quantes són les escoles particulars seglars? Com funcionen? Quin nombre d'alumnes tenen? Ni el nombre d'alumnes, ni la suficiència del professorat, ni la fonamental idoneïtat dels seus establiments poden comparar-se amb l'esforç fet per les ordres religioses. Aquest fet hauria d'ésser més impressionant i durà més conseqüències per l'esdevenidor espanyol que no en duria la *débâcle* del vuitanta per cent de la banca del país.

EL PROFESSOR BARTOMEU OLIVER, DIRECTOR DE L'INSTITUT TÈCNIC EULÀLIA

—Crec que un dels més greus flagells de l'ensenyament secundari en els països democràtics és la seva *inestabilitat*. I Espanya des d'uns anys ençà sofreix en grau superlatiu aquest flagell. Cada ministre, en possessionar-se del ministeri, porta ja en cartera un nou pla d'ensenyament secundari, una nova reforma que respon a una tendència partidista o bé a un prejudici cultural del ministre i els seus assessors. I així, amb la pitjor de les solucions, que són les reformes generals automàtiques, es volen subsanar els defectes i inadaptacions d'un pla d'estudis que podrien resoldre's parcialment i oportunament a còpia d'estudi i comprovacions.

«Es que sempre els nostres elements directors han tingut de l'ensenyament secundari un concepte vulgaríssim si no equivocat, creient que reformar els plans d'estudis equivalia a canviar el sistema educacional d'una nació, quan aquests és la resultant d'una infinitat de factors que integren l'ànima nacional: que abans i enfront dels plans d'estudis calia crear el mestre o el professor, no el catedràtic, els llibres que havien de posar en mans dels nostres infants, el to pràctic, utilitari i de formació que cal donar a aquests estudis enfront de l'adquisició passiva i memorista, la selecció dels escolars i el seu control constant psicològic que pogués guiar el major aprofitament o educació de les millors possibilitats del nostre noi...

«Tots aquests problemes irresolts que acompanyen la tràgica odissea del nostre noi a través de l'ensenyament secundari, han estat defugits sempre amb una mena d'horror o d'instintiu menyspreu pels directors dels nostres moviments pedagògics. I quan en els Ajuntaments del temps de la Mancomunitat es varen estructurar des de la Comissió de Cultura els primers Grups escolars, les escoles especials i complementàries que eren una superació notabilíssima dels nostres problemes pedagògics primaris, i la mateixa Mancomunitat, en el clos de la Universitat Industrial, creava una munió d'Escoles tècniques dotades i orientades com les millors dels països industrialment més progressius, ensems que l'Institut d'Estudis Catalans, els Estudis Normals, l'Escola de Bibliotecàries, etc., i tants d'altres intents que responien a les necessitats de la cultura superior, l'ensenyament secundari, representat típicament pel Batxillerat curull de xacres i anacronismes pedagògics, no va merèixer ni l'atenció ni la preocupació més minsa dels consells ni assessories pedagògiques. Sembla talment que a Catalunya no existeixen altres problemes docents que els industrials, els tècnics i especials, i precisament als fills dels elements rectors del nostre ressorgiment polític, econòmic i literari, que aspiraven a una carrera universitària, se'ls negava tota possibilitat de redimir-se dels anacronismes del Batxillerat, tant si aquest es feia des de l'Institut oficial com des de qualsevol altre collegi religiós o particular.

«Ara que amb freturosa inquietud volen resoldre's els més aguditzats problemes d'aquest torturat ensenyament secundari, disposats a acollir iniciatives i orientacions, ara presentem la valuosa aportació que podria oferir un collegi de segon ensenyament del tipus de l'Instituto Escuela de Madrid, que fa anys podria ja funcionar amb l'escalf i l'aportació de tants valors culturals i pedagògics que aquí s'han posat al servei d'altres activitats docents, segurament menys precàries i necessitades.

«Per això creiem que portar la llengua vernàcula a l'ensenyament secundari no és una qüestió que es resol automàticament, ja que abans cal crear el professor i els llibres que responguin a les nostres activitats culturals, científiques i pedagògiques. I que l'escola secundària, més que ensenyar assignatures, faci possible per la convivència de professors i alumnes la formació i orientació de les nostres primeres joventuts.

J. F. VIDAL JOVE

Els senyors Bulart, Juncal, Serra Hunter, Oliver i Carreras

L'APERITIU

Sobre el Liceu. — El públic adinerat i el públic esparracat del nostre país han tingut sempre unes grans pretensions musicals; es deia que a Barcelona l'afició a la música era una cosa tan forta com l'afició que hi ha a Madrid de sucar «cangrejos» al cafè amb llet. En les èpoques romàntiques de l'òpera, els tenors que tenien de venir a cantar al Liceu s'equipaven contra els xiulets i les exigències com ho fan avui dia els exploradors de més fama i que fumen les millors pipes. El Liceu era un lloc de consagració; a més a més del cos coreogràfic, del Liceu sortien les aventures més llampants i els drames domèstics més terribles. Hi va haver un moment que amb el Liceu no en tenien prou, i varen fer òpera al teatre Principal, que en deien de la Santa Creu. Aleshores s'esdevingueren les famoses rivalitats entre les dues cases, a veure qui presentava un baix més bo o un tenor més ben enquadernat; els parroquians dels dos establiments es clavaven unes pinyes i unes pallisses apoteòsiques en presència de les floristes de la Rambla, i la passió per les òperes havia esguerrat alguna processó i havia complicat més d'una operació bursàtil. En el mercat dels cantants i dels músics, que era al nord d'Itàlia, el client més temible, aquell al qual se li raspallava més l'esquena, era invariablement el públic de Barcelona.

Jo, tot això que dic, ho he sentit explicar, i suposo que deu ésser veritat. Al costat de les primeres firmes i les primeres pells, hi havia els estudiants i els aficionats curts de roba, que anaven al quint pis amb una llanterna màgica dintre el cor; aquesta llanterna màgica projectava damunt de l'escena els més vehements entusiasmes cardíacs i les protestes sense contemplació.

Mentre el Liceu era una cosa sublim, es fundaren societats corals i filharmòniques, hi havia concerts a totes les hores del dia, i Catalunya tenia fama d'ésser una mena d'Orfeó en junta permanent.

Quan va venir el wagnerianisme, les aficions musicals de la ciutat feien un gran pinyol de cabelleres, de corbates sepulcrals i pipes parsifalesques.

Aquí varen ésser més wagnerians que a Bayreuth, tot Wagner va ésser traduït en un català wagnerià que només entenien el senyor Pena, el senyor Par i aquell dragó que es diu Fafner que surt al segon acte de *Sigfrid*. El wagnerianisme, tal com es va entendre aleshores, tenia aquella punta de grotesc que tenen totes les coses illuminades i transcendentals, però va ésser d'una utilitat positiva i va servir per fer-nos quedar bé en un seguit de moments.

Hem convingut, tothom ho ha sentit dir, que som un públic musicalíssim, el més musical del món: un milió vuit centes noranta tres ràdios i tres milions cinc centes vuit gramoles escampades des del Llobregat al Besós ho vénen a demostrar d'una manera clarissima.

Doncs bé, no se sap com, però totes les orquestres filharmòniques han mort d'una manera tristíssima, ens resta la Pau Casals, i sembla que viu amb l'amenaça d'una angina de pit. L'única associació que s'aguanta com una roca és la Música «da Camera», i no seria estrany que la seva vida pròspera fos deguda, més que a un interès musical, al fet que els senyors i les senyores hi van a fer comentaris sobre el cinema, sobre la qüestió religiosa o sobre l'amor lliure, i a més a més, s'hi pot estornudar teatralment, s'hi pot tossir com en una clínica, s'hi poden menjar cacauets, i existeix soci que s'hi fa portar una tassa de caldo amb dos rovells d'ou.

En definitiva, que l'afició musical del nostre públic resulta que és una de les grans ensarronades que ens han fet empassar. En qualsevol població europea que s'estimi una mica, hi ha almenys un concert filharmònic setmanal presentable. Aquí ens hem d'acontentar amb quatre concerts a la primavera i quatre a la tardor.

Ens restava, però, el Liceu; malgrat que molts utilitzessin aquest establiment per fer la usura, per fer l'amor o per passejar models de cases de confecció, el Liceu tenia i té un gran prestigi per Barcelona i és una qüestió de dignitat per part de tots els barcelonins mantenir aquest prestigi.

Ara sembla que trontolla el Liceu, diuen que no s'obrirà, que els propietaris fan el bot, que els abonats fan l'orni, que les empreses fan el conill porquí; jo no sé el que passa, és a dir, sí que ho sé; que uns quants senyores i senyores, afectant una por grotesca, que en realitat no existeix, s'han conjurat per fer una mena de sabotatge intolerable a la República. Algun senyor que es pensa ésser un aristòcrata, i que ha estat un vil lacai de la dictadura i continua essent un lacai, però sense casaca, diu que si s'obre el Liceu hi enviarà les mainaderes i els masovers a ocupar la llotja. Infelicitats d'aquestes n'he sentides dir moltes. Jo crec que no tenim vergonya entre tots plegats si tolerem que una cosa de tan noble tradició barcelonina com és el Liceu, i que representa l'única manifestació musical digna que ens resta, no pugui o no vulgui obrir les seves portes per culpa de qui sigui.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

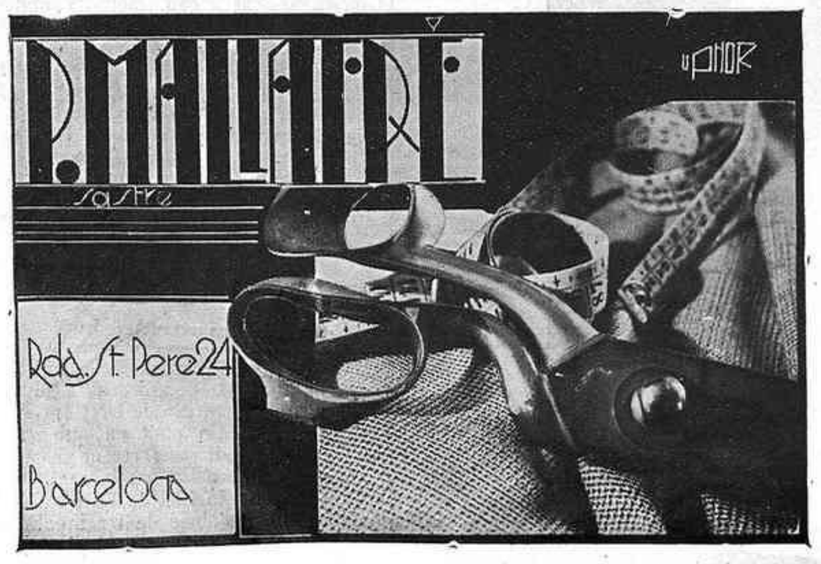

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
NOVETATS EN CAMISES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

SASTRERIA
F. VEHILS VIDAL
7, Plaça Universitat, 7
Direcció: M. PELLICER
Rebuda una extensa col·lecció de trajos per a la pròxima temporada de tardor.
DIBUIXOS NOUS
PREUS BARATS

(c) Ministerio de Cultura 2006

L'ASSALT AL BANC DE BILBAO

El mite del bandit idealista

Els assalts a Bancs i botigues formen ja una llista llarga i costen alguns morts. Aquests actes de bandidatge daten d'abans de la Dictadura. Són d'aquella època l'atracament del Banc d'Espanya de Gijón i l'assalt al tren del Poble Nou. Durant la Dictadura es produí l'atracament a la Caixa d'Estalvis de Terrassa, episodi que va acabar portant al patíbul els autors del fet. Tots aquests atracaments varen exigir sacrificis de vides, detall que indica que ni són senzills ni es fan sense perill.

La liquidació tràgica de l'assalt de Terrassa obre un període de calma. En començar la segona dictadura, tornem als atracaments i assalts. Entre ells cal recordar el de Sant Feliu de Llobregat, acompanyat d'homicidi; els de les dues sucursals del Banc de Catalunya, alguns estancs i loteries i, la setmana passada, el d'una sucursal del Banc de Bilbao, que ha costat la vida al guàrdia de seguretat Ramon Lombera.

Els antecedents de les poques persones que han resultat detingudes durant alguns d'aquests actes, dóna als fets un caràcter que els distingeix perfectament d'altres episodis igualment repugnants. Hi ha el cas de l'assalt, o atracament, sobre el qual els autors del delicte no poden allegar altre mòbil que el del lucre. Exemple: l'assalt a l'exprés d'Andalusia, que els criminals varen pagar amb la pena de mort. Aquest és el cas típic del bandidatge estil antic. Els assalts a Bancs, estancs i loteries, de creació recent, han estat fets per homes que es vanten de tenir idees anarquistes i de militar en organitzacions obreres. Un dels autors de l'assalt a una de les sucursals del Banc de Catalunya, en preguntar-li el jutge d'on era, va contèstar que era «ciutadà del món» i va creure necessari afegir-hi que els que no poden presentar-se als Bancs a cobrar amb un xec, havien d'anar-hi amb una pistola.

Tots aquests detalls han contribuït a que l'opinió atribuís aquests actes criminals als elements de les organitzacions obreres extremistes. I contra això, contra el fet que uns bandits es permetin tenir idees, encara és l'hora que no han reaccionat ni els anarquistes ni els sindicalistes. Perquè es pot ésser anarquista i sindicalista i no ésser lladre ni assassí, i viceversa, es pot ésser anarquista o sindicalista i ésser home de mals instints. I si els interessats no reaccionen davant d'aquests fets, no hi guanyaran res les organitzacions obreres. El sistema de dissimular els pecats dels companys ha perjudicat molt els capellans, i per això no és estrany que si un capellà fa una rateria, en tingui la culpa el «clero». El mateix passarà als anarquistes i sindicalistes si els criminals s'acostumen al luxe de tenir idees i ideals i els sindicats no prenen partit contra els malfactors. Per això crec que és un gran error la tàctica de *Solidaridad Obrera* en aquesta qüestió. L'òrgan sindicalista dedicava sis o vuit línies a l'assalt del Banc de Bilbao, hi concedia la mateixa importància

El bandit txecoeslovac Ladislau Musial

periodística que a un fet divers insignificant i no tenia ni un mot per a protestar contra aquesta salvatgeria. No és de suposar que es tracti d'una falla periodística, perquè els diaris de la nit havien explicat el cas extensament. I no és lícit de suposar que l'òrgan sindicalista aprovi el fet, perquè la redacció de *Solidaridad Obrera* la formen gent honesta. Per què, doncs, aquest silenci? Quan calgui fer foc nou, tasca que els sindicats es veuran obligats a imposar-se, els homes que hagin de fer aquesta feina hauran de lluitar enèrgicament per destruir el llevat de desprestigi d'aquesta tàctica equivocada.

Quan les organitzacions obreres reaccionin contra la innocentada del bandit que es vol convèncer que lluita per una idea, s haurà desfet una llegenda que fa difícil la reacció de l'opinió pública. El mite del bandit idealista és el primer *handicap* amb què topen les autoritats i la policia. Aquest bandit disfressat d'idealista deixa en un segon terme de mediocritat els homes encarregats de la defensa de les vides i les hisendes dels ciutadans. I creieu que és molt més heroic el policia i el guàrdia civil que per vuit pessetes de sou defensa la societat i es juga la vida, que el bandit que per no treballar ha de robar i assassinar.

Ara que tenim República i tindrem un Estatut d'autonomia, ens haurem de desacostumar a mirar de reüll els agents de l'autoritat. Quan no siguem un poble perseguit, no ens serà pas permesa aqueixa resistència passiva a l'acció dels agents de l'autoritat. Privant-nos del dret de governar-nos, el despotisme monàrquic ens ha embrutit i anarquitzat. Però amb República i autonomia i tot serem una mena de kurdes o d'armenis fins que sabrem collaborar amb les autoritats i els seus agents. Cal que ens desenganyem i no donem la culpa de tot a les autoritats: no tindrem una policia bona fins que la mereixem. I mentre no mereixem una policia, mereixerem els bandits, els nostres i el txecoslovac Ladislau Musial.

MANUEL BRUNET

El porc espí.—Accepto la reducció d'armaments: renuncio a dues punxes.

(*Guerin meschino*, Milà)

JIROCA

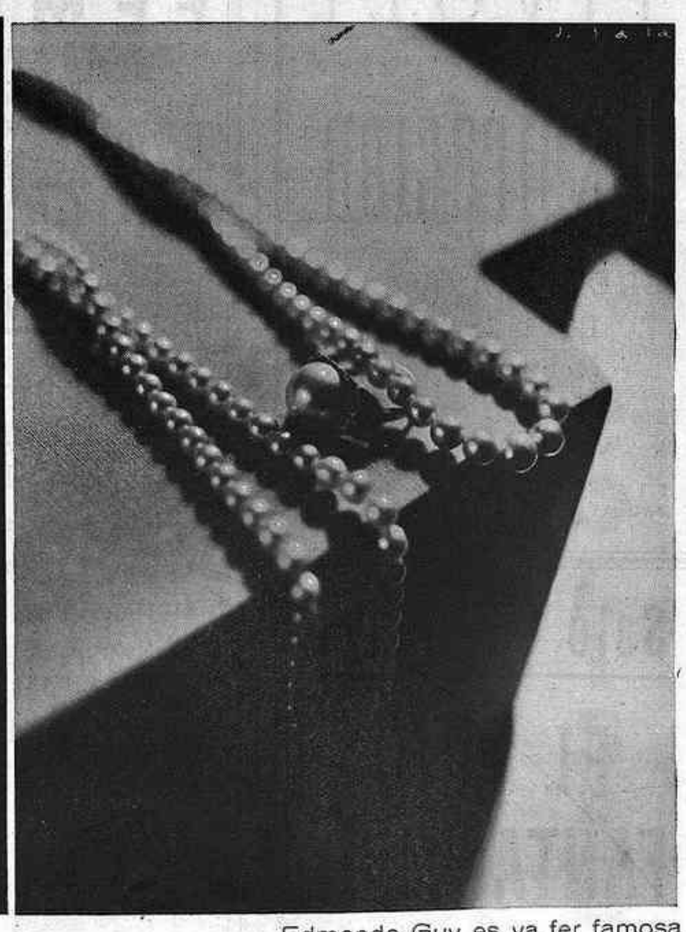

Edmonde Guy es va fer famosa perquè havia perdut un collar de perles.

Courteline féu aquest comentari:

—"No hi ha cap collar de perles que, per tal d'esdevenir famós, li calgui perdre una Edmonde Guy..."

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

Mirant a fora

Edison

Per les biografies que s'han publicat aquests dies, és sabut que Edison, dur d'orella quan era jove, havia quedat aviat completament sord.

Una vegada que un periodista austríac se li planyia d'aquesta tara, Edison replicà:

—Estic molt content de la meva sordària, perquè tinc molta feina. Els homes perden d'allò més temps volent escoltar. Si no invento un aparell per als sords, és perquè llavors la meva dona m'estària parlant dia i nit.

* * *

A Edison el divertien extraordinàriament les llegendes que corrien sobre d'ell.

—En general, tothom em té per molt vell —deia una vegada—, i en realitat em sento molt jove. Si fos veritat tot el que expliquen de mi, jo hauria de tenir, segons uns comptes que hem tret amb la meva dona, cosa de nou cents vuitanta vuit anys.

Laconisme

Al Smith, l'alcalde de Nova York que no fa gaire visità França, fou el contrincant —derrotat—de Hoover en les eleccions presidencials de 1928.

Al Smith, que ha estat qualificat de «Gil Blas irlandès», no planyia les seves opinions. De Hoover deia:

—Els seus discursos són tan impersonals i estandardilzats com els productes de Henry Ford.

I definia Coolidge amb aquesta frase, que sembla d'Arniches:

—L'esfinx d'Egipte és un fonògraf de repetició al costat seu.

Llurs maneres

A propòsit de les eleccions angleses, caracteritzant les diferents maneres de fer la campanya que tenen els liders dels partits, un diplomàtic deia:

—Baldwin explica, Mac Donald combina...

—I Lloyd George?

—Lloyd George fulmina.

Es sabut que aquest darrer, convalescent, ha hagut de fer la seva campanya servint-se del micròfon. Un vell collega seu, referint-se a la mania de Lloyd George de creure's l'àrbitre dels destins anglesos, explicava:

—D'ençà que parla al poble per l'intermediari dels cels, ha acabat creient-se Déu Pare!

Esperit de família i de divisió

A Anglaterra no és gens estrany veure molts de fills d'homes polítics que entren a la carrera abans que el seu pare se n'hagi retirat.

Així Mac Donald s'ha trobat el seu fill de company al Parlament.

I Lloyd George fa la seva campanya ajudat pel seu fill i la seva filla.

Pel que fa al primer cas, Ben Tillet, ex-secretari general dels sindicats treballistes, actualment retirat de la política, ha dit:

—Aquests dos homes han sabut conservar la disciplina dintre la família, però han introduït la divisió en el partit.

En canvi, de vegades pare i fill es troben en partits adversaris, com el jove Martin Wordophe, que es presenta candidat nacional pel districte de Chatam contra el seu pare, acèrrim treballista.

El jove Wordophe només té vint anys, però declara que la seva candidatura és vàlida ja que en farà vint-i-un el dia de les eleccions.

El pare ha respost amb uns cartells reproduint la fe de baptisme del seu fill, de la qual resulta que aquest no compleix l'edat legal fins el 7 de novembre.

Alguns anglesos, grans lectors de la Biblia, hi busquen exemples de pares tan desnaturalitzats.

La ciutat dels conspiradors

Abans de la guerra, Viena era el centre de totes les maquinacions ordides per la policia austro-hongaresa contra les minories nacionals subjectes de mal grat a l'Imperi. Després Viena ha estat el centre de totes les conspiracions balcàniques.

En 1920, Viena era el refugi dels comunistes hongaresos, Bela Kun i tot, fins que a seguit de les protestes d'Hongria foren expulsats.

Després, els separatistes croates. Les bombes que serviren pels darrers atemptats contra els trens iugoeslaus eren fetes a Viena, en un barri envaït de croates, on s'imprimeix llur òrgan, Gric.

A prop del quarter general dels croates, hi ha el dels comitadjis macedonis. Però l'acció d'aquests a Viena no consisteix a preparar atemptats, sinó a procurar-se cabals. Detall curiós: els fullets de propaganda croata i macedònia són impresos als tallers del diari cristià-demòcrata Die Reichspost.

Els monàrquics hongaresos, per bé que tenen una oficina a Viena, treballen una mica més lluny: a la plana de Pecs, al Burgenland, prop de la frontera. Un dels conspiradors declarava, referint-se a l'actitud d'Hongria reclamant l'anexió del Burgenland:

—Abans, jo n'era partidari. Ara, més m'estimo que aquest tros de terra sigui austríac: ens fa massa servei.

Si no a Viena mateix, en altres punts d'Austria és on tenen llurs ramificacions els monàrquics alemanys: Innsbruck i Salzburg són els centres més actius.

A més a més dels conspiradors dels Estats veïns, a Viena viuen molts espies. L'any passat, la policia descobrí una oficina d'espionatge, dirigida per dos ex-oficials, que procurava als Estats majors informes «confidencials» sobre els exèrcits que els interessaven. El negoci anà cap per avall el dia en què es descobrí que els tals informes eren fantasistes.

LA QÜESTIÓ DE L'ENSENYAMENT

L'esmena Sánchez Albornoz

Les Corts Constituents de la República han resolt aquesta setmana una de les possibilitats més altes de l'Estatut de Catalunya: la que fa referència a l'ensenyament.

El debat de la Cambra a redòs de l'article 48 ha palesat d'una manera molt viva com les posicions imperials dels castellanistes a ultrança deixen lloc a les suggestions de convivència i de concòrdia dels esperits més polítics de l'Espanya republicana.

Miguel de Unamuno aixecà la seva veu

Claudio Sánchez Albornoz

apocalíptica, amb una vibració de tristesa. Ja he dit aquí les relacions d'Unamuno i la idea d'Imperi. Unamuno sent davant del problema de les llengües una dolor física, com si un esquarterament material pesés damunt de la seva carn i de la seva sang. Miguel Maura li féu companyia amb una veu més enèrgica i un més jove impuls. El president del Govern Provisional de la República intervingué per combatre, amb una gran vivacitat, les manifestacions de l'ex-ministre de la Governació.

El punt neuràlgic del debat era el de precisar si el text constitucional havia de dir: «l'Estat *mantindrà* institucions de cultura», o bé «l'Estat *podrà mantenir*» aquestes institucions. La qüestió no és pas una cosa bizantina. La qüestió involucra, en el cas del *podrà mantenir*, la possibilitat que els centres de cultura que avui posseeix l'Estat—Universitat, Instituts, Escoles—puguin passar als Governs autònoms. En canvi, la prescripció: l'*Estat mantindrà*, pressuposa la persistència en el centres de cultura existents del règim estatal que avui els governa. Potser, com diu Luis Bello (que està desenrotllant una campanya que tots li hem d'agrair), des del punt de vista de la cultura aquest règim de competència i estímul és el millor. Però cal tenir en compte que planteja una sèrie de problemes previs i exigeix a les organitzacions autònomes un esforç geganti.

L'article 48 fou votat segons l'esmena del senyor Sánchez-Albornoz. Jo voldria assenyalar la transcendència de l'actitud d'aquest diputat envers Catalunya. I diré per què. Existeix—ara més viva que mai—en els nuclis intellectuals de Madrid, una obsessió imperial molt viva. No és Unamuno solament, el que sent l'imperi com una cosa pròxima. Són els Menéndez Pidal, i els Ortega y Gasset, i els Sánchez Román (i els Baroja, i els Maeztu, i els joves filofeixistes) que senten un nacionalisme molt intens i molt agressiu. Hom els diria nàufrags d'un naufragi inexistent. (O tan antic que ja no té altre patetisme que el del desinterès observat fins ara.) Doncs bé, el diputat Sánchez-Albornoz, que ha presentat una esmena que ha pogut ésser firmada pels senyors Nicolau d'Olwer, Sbert, Xirau, Companys, Esplà, Coromines i Estelrich, pertany a la formació ideològica nacionalista que estem comentant. Pocs homes com ell han estudiat els problemes de l'antic dret castellà. Pocs com ell han estudiat els vells documents, les velles institucions, les velles monedes de Castella i de Lleó. Degà de la Facultat de Lletres de Madrid, i un dels homes més destacats del benemèrit Centre d'Estudis Històrics, Sánchez-Albornoz, de l'escola menendezpidalina, ha sabut deixar de banda tot el pes d'una tradició gloriosa i feixuga, i ha sabut encarar-se amb una realitat plena d'exigències inajornables.

Gràcies a l'esmena Sánchez-Albornoz l'Estatut té via lliure, en el seu camí. En un camí que, confessem-ho, tots esperàvem trobar més carregat d'obstacles. — G. D. P.

MIRADOR, a 30 cts.

Si per una banda creiem balder insistir en les raons que donàvem ara fa una setmana per justificar l'augment de preu que, molt contra la nostra voluntat, hem de fer sofrir al nostre setmanari, no creiem, per altra banda, ociós de recordar als nostres lectors que, a partir de la setmana vinent, el preu de venda del número de MIRADOR serà de 30 cèntims, i el de la subscripció trimestral de 3'50 pessetes.

Creiem que, a més a més de les raons que donàvem la setmana passada, una lleugera comparació entre altres publicacions i MIRADOR, ens estalviarà d'insistir en la justificació de l'augment.

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GARTIS

UN ABRIC

confeccionat amb depurat estil, dibuix i color de moda, sols pot trobar-lo en una casa sempre acreditada com la nostra.

Vegi els nostres immensos assortits.

Sastreria Modelo

11, Rambla de Canaletes, 11

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

STUDIO CINAES

«Le Million», de R. Clair

Le Million, de René Clair, presentat en la sessió inaugural de Studio Cinæs i l'estrena pública del qual tindrà lloc tot seguit, significa abans que tot una novetat sorprenent en el cinema sonor. La manera com ha estat concebuda en aquest film la col·laboració recíproca de les paraules dites o cantades i de les imatges, és alguna cosa profundament original que ve a dotar el nou cinema d'una esplendorosa vitalitat.

Com ja havíem entrevist en la producció anterior de René Clair, *Sous les toits de Paris,* lluny d'ésser els sons i les paraules un entrebanc que amenacen la puresa del resultat aconseguit, no sembla sinó que els nous ingredients amb què el cinema compta des d'ahir, tinguin la virtut d'excitar la imaginació creadora de René Clair i de dotar-lo de màgiques ales que donen al seu vol poètic una major amplitud.

Le Million s'aparta del to sentimental de *Sous les toits* per continuar magistralment la tradició de *Les deux timides* i d'*Un chapeau de paille d'Italie,* i el bo del cas és que si abans, en els dominis estrictament del cinema, René Clair trobava un mitjà tan ajustat al seu tarannà que li permetia assolir resultats tan reeixits, ara, avençant-se a tothom, té una intuïció tan sorprenent del partit a treure dels nous mitjans d'expressió, que la solució que *Le Million* ofereix del cinema sonor és la més satisfactòria i avançada, ensems, que hem pogut veure fins ara.

L'anècdota del film és una variant del tema clàssic de la persecució. Ahir era un capell de palla, avui és una americana, l'objecte de tanta gatzara, una americana amb un bitllet de loteria a dins, premiat amb un milió.

L'anècdota és, doncs, un punt de partida mínim. Si el resultat és tan sorprenent, és degut al treball formidable—l'adjectiu no és exagerat — del realitzador, per animar tot aquell moviment amb grapa de mestre. Treball pur de cineasta inventant un estil nou de ballet burlesc, sadollant tot el ballet d'un humor terrible que és com un ròssec damunt de força coses que pretenen merèixer l'estima seriosa, introduint un diàleg precís que s'amotlla amb precisió matemàtica a les exigències del ritme visual, diàleg a propòsit del qual podria parlar-se, així mateix, de *découpage* i donant mantes vegades als chors un rol completament inèdit fins ara en el cinema.

Tot aquell element de convencionalisme que semblava inevitable en el cinema sonor, o més ben dit, en el cinema cantat, es troba aquí evitat. Hi ha una partitura còmica que sosté diversos passatges lírics, els quals es troben inserits en el curs del film sense brusquetat, amb un aire de naturalitat que és un dels millors encisos de la pellícula. I és amb la mateixa melodia que els veïns canten les excel·lències del milionari que les noies del ballet dansen a l'escenari de l'òpera, fragment coreogràfic que us remembra Degas, però més encara un exemple de traspàs d'una escena a una altra sota la inspiració de la música. Es a dir, que és la música que n'assegura la continuïtat.

René Clair ha estat encertat en la figuració dels seus tipus, i el que els sobrepassa a tots, en encert i comicitat, és el del tenor italià. Això significa una ensorrada de l'òpera italiana, de la qual sembla que no s'hauria de rescabalar mai més.

En conjunt, la interpretació és excellent i l'aspecte tècnic és sempre de bona factura. No és home René Clair per fer les coses a mitges.

El públic rebé molt bé el film i sembla que a la fi la gent ja no tenia sinó una idea molt vaga del film que havia vist abans, que era *Artemi.*

J. PALAU

Annabella, protagonista de «Le Million»

Ja ho sabeu...

—que Georges Lacombe, ajudant fins ara de René Clair, s'ha posat a treballar pel seu compte?

—que Chevalier, un cop hagi filmat a Hollywood *Una hora amb tu,* vol fer un film amb Lubitsch a Joinville?

—que els alemanys ja han estrenat *Douaumont,* de Heinz-Paul, que ve a ésser el «pendant» del *Verdun,* de Léon Poirier?

—que Manoulian, el director que s'ha fet famós amb el seu film *Els carrers de la ciutat,* està filmant *El cas estrany del doctor Jekyll i Mr. Hyde?* Recordem que John Barrymore havia interpretat aquesta història amb el títol de *L'Home i la bèstia.*

PANORAMA

POSTAL DE JOAN CRAWFORD. — M'han dit si aquesta claredat estranya dels ulls de Joan Crawford pervenia de la seva gairebé absoluta ceguetat. Mirada així, trobem una clau terrible per explicar l'esbojarrada música del seu ritme. Si la serena fixesa de l'ull és un esguard al fons d'ella mateixa, la farsa de la follia devé una espantosa dansa de la Mort. Aleshores pensem com és àvida, rera la línia vincladissa del cos, rera la multiplicada actitud de follia, la pupilla orba i la tristesa encongida en el seu esperit. I com la complexitat monstruosa d'aquesta dona, Joan Crawford, és una flama de remordiment sobre la intranscendència de cada dia.

«LA DAMA DE LES CAMELIES», que avui encara fa estremir totes les porteres sentimentals del món, ha estat una de les obres que ha temptat més vegades els cineastes. Recordem una primera—inefable—Margarida Gautier interpretada per Francesca Bertini, aleshores que un atac de tos de la protagonista podia arrencar cortines i aterrar columnes. Després vingué una *Dama de les camèlies* que tingué una actualitat apassionant. Fou interpretada per Alla Nazimova (aquella Alla Nazimova que Jean Epstein anomenava *perle suprème champagnisée!*) i Rodolfo Valentino, aleshores en una albada romàntica. Aquella versió tenia encara crinolina i canelobres. Regust d'època. La següent ja no. Norma Talmadge féu una Margarida esterilitzada i sense farbalans retòrics. Plena de sobrietat. Però calia que Greta Garbo provés d'incorporar-se l'ànima de la malaventurada, perquè una nítida precisió substituís qualsevol rastre d'escenografia. Ací ha desaparegut, fins i tot, la tuberculosi. Almenys la tuberculosi espectacular dels altres films que feia profunds cercles morats en torn dels ulls i interrompia les delicioses paraules amb una tos convulsa i terrible. Greta Garbo té una afinada figura malaltissa; és pàl·lida i melangiosa. Però una lúcida vigilància, la de Clarence Brown, ha estat obstacle segur perquè el dramatisme sorgís de la topada de les passions, en una lluita neta i agudíssima.

EL FILM DE RENE CLAIR és ple del millor Molière, saborós de la més pura tradició francesa. Molt antic i molt modern alhora, l'autor d'*Entr'acte* ens dóna el goig de l'alegria pura i sense complicacions. Pensem en l'anti-Chaplin per excel·lència. Una mica en Max Linder. Una altra mica en un joglar sense tristeses. *Le million* és un triomf de la intel·ligència; és també un triomf del Vell Món. Mentre la naixença del sonor provoca en la producció americana una crisi—que és una crisi de talent—i provoca films d'espectacle aeronàutic, René Clair amb dues dotzenes de comparses i uns quants metres d'estudi construeix la farsa més plena d'*esprit* i de gràcia que hem vist en molt de temps. El cinema sonor pot ajudar el cinema europeu a retrobar-se en una tradició mímica d'incalculables possibilitats.—D. P.

Films de complement

Entre les cintes curtes darrerament presentades, voldríem senyalar-ne algunes. El valor d'un film no tenint res a veure amb la seva llargària, els films dits de complement es troben ésser de vegades obretes que no mereixen el silenci amb què les distingeix la crítica.

Un film Metro titulat *Natació,* interessant pels esportius, presenta la singularitat d'utilitzar graciosament el truc que consisteix a parar la màquina, immobilitzant d'aquesta manera l'espectacle d'una manera brusca.

Un film Artistes Associats, destinat a glossar amb imatges l'obertura *1812* de Txaikowsky que es refereix, com el títol fa entreveure, als episodis de la guerra napoleònica a Rússia. La realització és pueril, però cal retenir la idea. Música per a un film? No! Un film per a una música. Heus ací el que pretén aquesta cinta de curt metratge.

Naturalment que, tractant-se d'una obra amb una intenció dramàtica clarament senyalada per l'autor, la temptativa no és massa agosarada, però hom no pot sinó témer el que pot arribar a succeir si els que han fet precisament aquesta cinta s'enamoren, el dia de demà, d'alguna música seriosa.

Finalment, senyalem la cinta de Charles Chase: *Dies de crisi,* fantàstica visió del que vindrà si les coses continuen com ara. Es refeix a la crisi econòmica, naturalment, i és d'un humor agradable i assenyat sempre.

LES ESTRENES

"Inspiració"

Inspiració és com si diguéssim un eco de les darreres produccions anteriorment estrenades aquí de Clarence Brown. Els mateixos intèrprets (Greta Garbo, Lewis Stone) i certes similituds en les situacions dramàtiques, al mateix temps que els idèntics procediments formals de composició.

I si és un eco perquè repeteix, ho és també perquè en la repetició el tema queda com atenuat. Adhuc l'esclat d'una Greta Garbo és aquí un xic esmorteït.

Greta Garbo és inspiració per a tothom que la coneix, però aquesta dona, quan ja avança cap a la segona joventut, s'adona tràgicament que només ha estat fins aleshores matèria d'inspiració, i mai matèria d'amor com ella exigeix. Haver estat un mitjà pels altres en lloc d'ésser un fi com tota dona anhela, és el que li desnaturalitza l'existència i la fa incapaç d'abastar aquella normalitat que és la regla de la majoria.

Per això quan, avorrida de l'existència que mena en el seu cenacle integrat per gent que cultiva les arts, es fixa en Robert Montgomery, el primer que li pregunta és si és artista, ja que la seva experiència d'aquesta mena de gent sembla haver-li descobert la incapacitat en què es troba l'artista en tant que artista d'estimar i d'abandonar-se. No sembla sinó que aquesta raça de gent només estima per poder comentar-ho després en brillants sonets o apassionades partitures.

El tema és bo. Hi hauria tota una magnífica monografia a escriure plena d'exemples sobre aquesta incapacitat de l'artista per la vida. El tema és bo, però el film no l'explica prou bé i, per altra banda, l'obra de Clarence Brown insisteix sobretot en les dificultats temperamentals en què es troben Montgomery i Greta Garbo per conviure plegats.

Inspiració ha obtingut un gran èxit a Amèrica. Es possible que la intel·ligència completa del diàleg expliqui aquest èxit.

V. P.

Greta Garbo i Robert Montgomery en «Inspiració»

Naturalment, hi ha sempre, i no pot ésser d'altra manera tractant-se d'un film de Clarence Brown, una sensació constant de confort espiritual que fa que l'espectacle quedi sempre bé, però sense evitar, amb això, que l'espectacle, globalment, resti poc intens.

En el seu darrer llibre, *Ni juif ni chrétien,* René Schwob fa un elogi d'*El dimoni i la carn,* pretenent que l'èxit del film resulta de la concepció estètica que l'inspira, consistent a resoldre les històries psicològiques en primers plans. Són els rostres l'únic que importa; cal doncs eliminar la resta, la qual cosa permet a bastament el primer pla. No cal ara recordar que *El dimoni i la carn* és també un film de Clarence Brown; només cal dir, en canvi, que l'observació de Schwob no és exacta sinó a mitges, ja que justament Clarence Brown defuig el primer pla pròpiament dit per compondre els seus films principalment a base de plans americans, que permeten, en lloc d'isolar un rostre, confrontar-ne dos, ja que amb ells disposa d'un camp visual més ample.

En *Inspiració* hi ha en aquest sentit composicions força reeixides. La fotografia, acurada sempre; el joc dels intèrprets, precís i ajustat.

Per què *Inspiració* porta aquest títol? Es possible que moltes persones s'ho preguntin i amb tot, el títol és la clau de la història, sinó que la intenció no sembla evident.

AVUI
KURSAAL i CAPITOL

Ann Harding
con
Clive Brook Conrad Nagel
en
VIDAS TRUNCADAS
adaptació de la famosa obra anglesa
EAST LYNNE
Grandiosa PRODUCCIÓ FOX
parlada en castellà per dobles.

LIDO CINE
(Equipat amb aparells sonors Western Electric)
Tarda. AVUI Nit.
UN SOIR DE RAFLE
(Noche de redada)
Amb Albert Préjean i Annabella de OSSO Film, Paris
LA MER DES CORBEAUX
Reportatge de Jean Epstein.
Un dibuix animat de Van Beuxen.
Radio Armonia
Preu únic: 2 pessetes

El sentit crític del públic
CONCURS
"Marruecos"
1000 PESSETES
de premis a les tres millors crítiques
Primer premi: 500 ptes.
Segon premi: 300 "
Tercer premi: 200 "
Per detalls, demaneu les bases del concurs a
COLISEUM

TIVOLI
Inspiración
GRETA GARBO
Lewis Stone
Robert Montgomery
Direcció : CLARENCE BROWN
FILM PARLAT Metro Goldwyn Mayer

Saló Catalunya
EL TRIO FANTASTICO
El primer i últim film parlat de
LON CHANEY
Film Metro Goldwyn Mayer

FEMINA
TOTS ELS DIES

Revista cinematogràfica en tecnicolor de Florenz Ziegfeld i Samuel Goldwyn, amb Eleonor Hunt, Paul Gregory, Ethel Suhtta i les enciseres "girls" de Ziegfeld.
Música de Walter Donatson
Frivolitat
Bellesa
Color
Balls coreogràfics
Film dels Artistes Associats
UNITED ARTISTS

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE

El cas del Liceu

No quedaríem contents si, per la nostra part, creguéssim haver liquidat amb l'article del company R. Ll. aquest afer en el número anterior. La qüestió plantejada és prou important perquè s'extremin les propagandes fins arribar a una solució que deixi en bon lloc el nom de Barcelona i alguna cosa més que el nom.

Segons els diaris d'ahir matí, els darrers que hem pogut veure abans d'entrar aquesta pàgina en màquina, el senyor Macià anuncià als periodistes una reunió que ha de tenir lloc avui, de la qual sortirà el pla a seguir per tal d'obrir novament les portes del Liceu. Afegí el President que, si s'aconsegueix que s'obri, ha d'ésser per dur a terme una temporada extensa, que artísticament valgui la pena; no pas obrir per quinze funcions, que seria tant com no obrir.

I, afegim nosaltres—recollint alguna cosa que s'ha dit —, que obrir per quinze funcions, amb subvencions com sembla que s'han projectat, és encara pitjor que no obrir.

Ja fa un any i mig (exactament en el nostre número 60, del 20 de març de 1930), senyalàvem que els propietaris del Liceu volien fer estalvis, de tal manera que es decantaven per una proposició d'empresari que no era la millor, sinó la que els ho feia més baratet. La setmana següent, Rossend Llates examinava el concurs i feia una crítica justa de la proposició que se l'havia endut, la del senyor Rodés. La passada temporada del Liceu havia de justificar amb escreix les crítiques del nostre company.

De tot plegat es deduïa no sols el fracàs artístic de l'empresari, ans també el fracàs cívic dels propietaris, als quals no demana ningú que s'arruïnin, però sí que compleixin la missió que els escau d'ésser senyors i de sentir-se ciutadans. I, si no en saben o no se'n volen sentir, cal demanar simplement la incautació de la propietat que tan malament regeixen.

Al capdavall, a tot arreu del món els teatres d'òpera viuen amb fortes subvencions de les corporacions oficials, i si a Barcelona podíem tenir l'orgull de passar-nos-en gràcies a uns senyors que sabien ésser-ne, ens privarem d'aquest orgull però no volem privar-nos de passar un hivern sense temporada del Liceu.

Si haguéssim de fer cas de les enraonies que corren pels medis afectats o que poden estar ben informats, la incautació que defensem per un seguit de raons — deprestigi a l'estranger amb repercussions perjudicials a Barcelona i a la República Espanyola; d'ordre artístic i d'ordre social —, trobaria encara una raó que gairebé caldria qualificar de raó de Salut Pública. Segons aquells rumors que alludim, la decisió de no obrir el Gran Teatre del Liceu aquesta temporada seria literalment una maniobra derrotista, de sabotatge, a la qual s'ha collaborat conscientment i inconscientment. (Sigui el que sigui, la ineptitud dels culpables per dirigir els destins del Liceu, és innegable.)

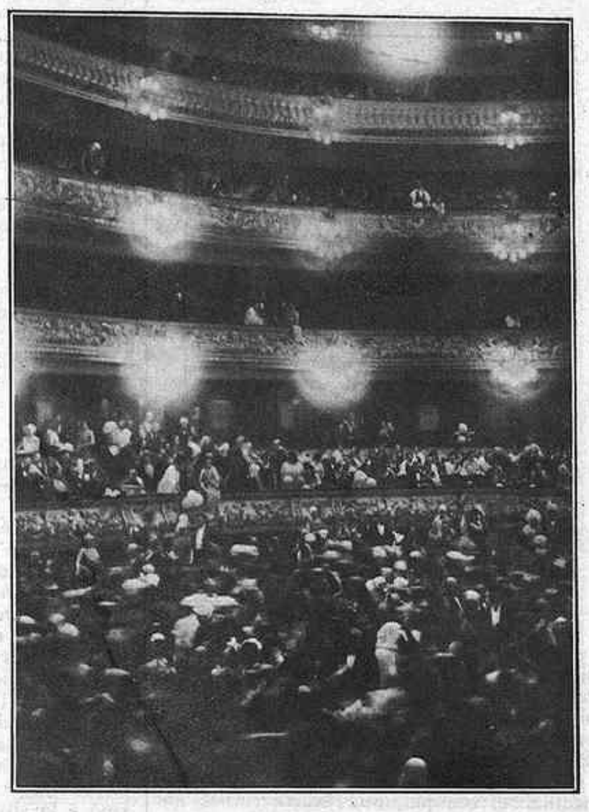

La sala del Liceu

Només volem, per acabar, fer constar dos fets.

El primer, haver-se dit que l'abonament no arribava a les 500,000 pessetes que es creuen necessàries. Doncs bé, la temporada en què vingueren a Barcelona Fleta i Txaliapin, la de més copiós abonament en tota la vida del teatre, la recaptació per aquest concepte fou de 400,000 pessetes.

El segon fet és que l'empresari plantà ja a les portes del teatre, els cartells amb el programa de la temporada, la qual cosa vol dir, almenys, haver contractat els artistes que hi figuraven. Que se'ns expliqui ara com s'ha trobat preferible no fer temporada per escàs abonament, a rescindir contractes amb la quantiosa indemnització que això comporta. — W.

LLANTERNA

ESCENOGRAFIA JESUÍTICA. — Es ben sabut com la genial intuïció de Loyola el feia cercar armes de proselitisme a tot arreu. La plàstica fou ben aviat una subtil aliada de la Contrareforma. Hom sap que, de Comènius ençà, l'ensenyament per la imatge no havia estat tan intensament realitzat com en la primera divulgació dels *Exercicis*. Els gravats amb què es feien plàstiques les virtuts teologals o les penes de l'infern feien una gran impressió pel seu expressionisme. El barroc deu, segons sembla, una gran part de la seva existència a la concepció de l'educació religiosa de la Companyia de Jesús.

Fülöp-Miller, que ha estudiat molt bé aquestes qüestions, ens en reporta una de ben interessant: els jesuïtes i el teatre. La que podríem anomenar *contrareforma del teatre* es dugué a terme, paral·lelament a la de la religió: per a anul·lar les posicions artístiques — i sobretot morals — del Renaixement. Al segle XVIII hi havia una copiosa xarxa de teatres jesuïtes a tot Europa; a Amèrica, a l'Índia i al Japó. Teatres que, no cal dir, estaven de moda entre l'aristocràcia. Els temes eren, al començament, extrets de la Bíblia. Després, per als assumptes d'actualitat, i per la competència de les companyies professionals, el repertori fou acoblant-se, aparentment, al repertori de l'època. Sembla que fins i tot calgué reprimir en alguns teatres jesuïtes algunes escenes d'un realisme excessiu.

A més a més feien òpera. Mozart en musicà una. I també, perquè el quadre resultés complet: *ballet*. Ha esdevingut cèlebre el *ballet del lliure albir* on es plantejava l'apassionant problema de tots els temps, però que aleshores passava per un gran moment de violència polèmica.

Ens interessa recollir aquí unes dades que dóna el mateix Fülöp-Miller, i que els gravats de l'època ens confirmen a bastament. Fan referència a l'escenografia d'aquests teatres.

Per fer la competència a l'òpera italiana que posseïa una gran fastuositat en la representació, els teatres jesuïtes posseïren de bell antuvi tots els perfeccionaments dels teatres de l'època: escotillons, divisió d'escenes, decoracions realistes, mobles autèntics, vestits riquíssims, màquines volants, núvols, aparells per a provocar sorolls, canvis de llum, pluges, etc., etc. Sembla que fou utilitzada també per a alguns trucs escènics la llanterna màgica inventada pel pare Kircher. (Piscator ha fet això mateix amb el cinema, en 1925.) Els gravats de l'època, sobretot els dels treballs escenogràfics d'A. Pozzo, ens donen idea d'una *mise en scène* complicadíssima que no reculava davant les més difícils escenes de màgia o de miracle.

La història del teatre, com la de les lletres i la de les arts, deu també, doncs, quelcom a l'empenta proselitista dels jesuïtes que, coneixedors profunds de la Humanitat, saben a cada pas fer ús de l'arma que els és d'una més alta eficàcia.

POSTAL DE MARGARIDA XIRGU. — Vèiem Margarida Xirgu, pàl·lida d'amor i de somni. Era Caterina — recordeu? — la d'aquell dia d'octubre; Caterina tal com l'havia somiat un dia el dramaturg alemany Georg Rayser. Tots els amors de Caterina

— quan Caterina es deia Teresa, Julieta, Ivonne — resten perduts en el temps. Solament aquest glateix amb violència. Se li fa l'ànima prima de creixences inesperades, i es vincla talment com un salze de tristesa. Però quan la veu es fa ressonant, talment una percussió sobre vidres sonors i la figura minsa es munta sobre túmuls de grandesa, els nervis vibren amb una elèctrica commoció. Després la veu torna a debilitar-se i hi trobem defallences exquisides. Però l'espasa del tinent Marrien serà propícia al somni, i matarà la realitat massa pròxima. Caldrà vèncer la crisi. Ara se li transparenta l'esperit, i es veuen, amb uns raigs X sobrehumans, les cordes vibràtils de la sensibilitat, vivíssimes.

Després, sota la llum normal, amb les bateries apagades i el teló caigut, la mà amb una mica de febre, encara. — D. P.

Maria Lluïsa Rodríguez

Seria d'una descortesia imperdonable que ens desentenguéssim de parlar de la temporada que duu a cap Maria Lluïsa Rodríguez al teatre Poliorama. Entre altres raons perquè el trasllat, el salt d'un artista de vàlua d'un gènere de teatre a un altre sempre és digne d'atenció d'un comentari. Per molts aquest representa un salt en el buit—i perquè en el cas de Maria Lluïsa Rodríguez hi ha, de més a més, que

Maria Lluïsa Rodríguez

s'ho mereix. Maria Lluïsa Rodríguez és una excellent actriu a l'escenari; al carrer una dona simpàtica, alegre, que no té gens de fum al cap; un company més, sense cap dels ressabis antipàtics i habituds de l'actor que ho és a l'escena i a fora.

Anem a dir que la delicada provatura li ha reeixit gairebé del tot; que des d'avui hom pot conceptuar-la com una actriu castellana, destinada a fer-se un primer lloc en el rengle de les actrius peninsulars més destacades d'avui.

De certa manera li han fallat les obres. Les dues que porta representades no són del tot a propòsit per a donar-nos una idea completa de les seves possibilitats. Es qüestió, encara, d'esperar un quant temps. Cal tenir en compte que la confecció d'una temporada, i majorment quan aquesta és la primera, resulta un xic difícil. La tria d'obres, l'acoblament dels elements que componen la formació, etc., s'enduen molts esforços. L'emoció natural del pas que es va a donar també compta. Tot plegat representa, en total, un handicap considerable, susceptible de mermar momentàniament les facultats naturals de l'artista.

Pel que es refereix al darrer hem de dir que Maria Lluïsa Rodríguez no l'ha sofert o, almenys, no l'ha deixat traslluir. Ha fet el salt perillós amb molt desembaràs. Se n'ha sortit ben airosament. Tot i això, però, Maria Lluïsa Rodríguez continua essent encara aquella dameta jove, tan simpàtica, tan viva, tan plena de malícia o d'ingenuïtat, que vèiem treballar assíduament i amb tant gust al vell escenari del carrer de l'Hospital. Les obres que ha representat no donaren més de sí.

No seria sobrer, ara que ve a tomb, dir que els nostres actors en passar de la nostra escena al castellà han de dur a cap i vèncer una autèntica carrera d'obstacles. Primerament, l'idioma, el qual presenta dificultats; després han de sofrir un procés d'adaptació, car les característiques del teatre castellà són diferentes del nostre. En el castellà predomina el retoricisme damunt la intensitat. L'actor tendeix, per tant, a l'estil declamatori; ha de posseir un cert virtuosisme a manipular el diàleg, acompanyat de molt desembaràs en moure's per les taules; un desembaràs d'home acostumat a rodar amb seguretat, amb aplom per aquests móns de Déu; ha d'aparentar ésser un home desfogat. Els nostres actors, en canvi, són pastats amb un motllo dramàtic, més estricte, més rígid. El treball d'un actor català comparat amb el d'un castellà presenta un contrast acusat. En el nostre hi trobareu més vibració; en el castellà més ritme. L'actor català sempre sembla que surti de casa, queda menestral; fa l'efecte que els rètols de les botigues de la ciutat, el moviment trepidant del carrer, els urbans, i els tramvies i els autos l'atabalen; el castellà fa l'efecte que sempre ve del carrer, i que si es troba a casa és per pura casualitat. Cal que l'actor o l'actriu posseeixin una bona dosi de ductilitat per a superar aquests desavantatges. Per això n'hi ha bastants que fracassen; d'altres, els menys, triomfen.

Enric Borràs, per exemple, va aconseguir adaptar-s'hi, per bé que incorporant el seu repertori castellà al teatre espanyol. Tot i que després hagués interpretat un lot important d'obres estrictament castellanes—*El Abuelo, El Alcalde de Zalamea, Esclavitud, El Cardenal*, etc.—el seu prestigi com actor castellà fou cimentat principalment amb obres catalanes. Tant és així que a la resta d'Espanya, igualment que ací, hom el veu més a través del *Manelic* o d'*Els Vells* que d'*El Abuelo*. Seria excessiu, doncs, conceptuar En Borràs com un actor castellà estricte. Tot al més com un aportador, en aquell teatre, d'un sentit de dramatisme, ben català.

Margarida Xirgu, en canvi, s'hi ha adaptat del tot. Ha assimilat perfectament les característiques de l'actor castellà, ja assenyalades; com En Borràs, hi ha aportat un matís personal d'intensitat que voreja el tràgic. Aquesta darrera qualitat, acoblada intel·ligentment amb les altres.

Què hi aportarà Maria Lluïsa Rodríguez? Es innegable que molt. Depèn del fet que tingui una mica de sort. Per ara ha ultrapassat fàcilment les primeres dificultats. Com que és una actriu dotada, i, sobretot, intel·ligent, vencerà les que puguin presentar-se. La primera és una condició essencial per a triomfar; la segona serveix per a assegurar el triomf.

Maria Lluïsa Rodríguez era una actriu nostra de característiques personals ben acusades. Té vivacitat, simpatia, una simpatia que se'n duu l'espectador i que en ella no és pas el fruit de l'artifici escènic, ans bé, una irradiació del propi tarannà. I per damunt de tot té un sentit viu, agut, intens, de la caricatura escènica, gràcies a la qual assoleix donar un perfil més humà als tipus que interpreta. Així que posi de manifest per complet aquestes característiques personals seves, tindrà el triomf a l'abast de la mà.

Les obres representades fins ara—una d'elles del nostre Sagarra, excellentment traduïda per Marquina; l'altra una estrena, *De nueve a siete*—no l'han afavorida prou. Maria Lluïsa Rodríguez necessita obres de més cos; ja d'una gràcia més intensa o d'una comicitat més acusada, per poder donar una idea completa de la seva vàlua. Per ara tot just n'ha donat un tast lleuger.

JAUME PASSARELL

Teatre Català Novetats
GRAN COMPANYIA CATALANA
Direcció: C. CAPDEVILA
Avui tarda: ESPECTACLES PER A INFANTS. LA RONDALLA
El formidable èxit de Josep M. Folch i Torres.
LES ARRACADES DE LA REINA
Aymerich, Galceran, la Morera i Jiménez Sales us faran riure de debò.
Nit: TERTULIA CATALANISTA,
ELS NOVICIS DE L'AMOR
Dies 30-31. Actuació de la millor actriu francesa
Marie Thérèse Piérat.
LA RAFALE, de Bernstein; AIMER, de Géraldy; AMPHITRYON 38, de Giraudoux.

Palau de la Música Catalana
Orquestra Pau Casals
Avui, dijous, a les 10 nit. Cinquè concert dirigit pel mestre
JOAN LAMOTE DE GRIGNON
amb el concurs de la cantatriu
CONCEPCIÓ CALLAO.
Programa interessantíssim.
Despatx localitats i entrades: Guixeta Palau

TRIOMF DEFINITIU, FULMINANT DE
COLISEUM
MARLENE DIETRICH

LA MUJER DE HIELO Y DE FUEGO
COLISEUM
EN MARRUECOS
DIRIGIDA PEL MAGIC JOSEF VON STERNBERG
ES UN FILM "PARAMOUNT"

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Fàbrica d'Articles de Viatge
Joan Casanovas i Companyia
Especialitat en Caixes d'automòbils, Baguls, Maletes, Maletes-Armaris
Tallers, 26. - Telèfon 10623

Teatre Català Romea
COMPANYIA VILA-DAVÍ
Avui dijous tarda, a les 5: La revista per a Infants
LES AVENTURES D'EN TITELLETA
Nit, i totes les nits, a un quart d'onze.
L'Hostal de la Glòria
l'obra definitiva de Josep M.ª de Sagarra.

Robert Gerhard
Començarà dintre de la primera quinzena de novembre un curset d'HARMONIA, CONTRAPUNT i ANÀLISI DE LES FORMES CLÀSSIQUES i MODERNES
Durant el curs dissertarà
Arnold Schönberg
en algunes sessions extraordinàries exclusivament reservades als participants.
Incripcions: Verdi, 182, Estudi (de 6 a 8 de la tarda)

SI, SENYOR
EL MILLOR ES RIURE
i per això aneu a veure al cine
URQUINAONA

IMPERIO ARGENTINA
amb un formidable diàleg de
MUÑOZ SECA
* * *
Es un film "Paramount"

AVIAT
EL MILLON

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

Sentiment i humor

Alphonse Daudet en les seves delicioses *Lettres de mon moulin* explica la història de l'humorista Bixiou, que ha esdevingut orb. Bixiou ha explotat tota la vida la màscara del cinisme i de la cerebralitat més desesperada. Però heus ací que Daudet té ocasió de veure el que Bixiou porta dins de la seva cartera. Hi ha un petit sobre que li crida l'atenció. L'obre. A dins hi ha un rínxol de cabell. I aquesta inscripció: *Cabells de Celina, tallats el 13 de maig.* Daudet fa el comentari: «*Allons, Parisiens, vous êtes tous les mêmes. Le degoût, l'ironie, un rire infernal, des blagues féroces, et puis pour finir*: ...«*Cheveux de Céline, coupés le 13 Mai.*»

Ara, aprofitant l'edició d'*Ulysses*, he tornat a llegir una mica Jules Renard. I les paraules de Daudet han estat una obsessió constant al llarg de la lectura. Jules Renard, com Bixiou, tampoc s'escapa d'un sentimentalisme més o menys dissimulat. Es evident que el sentimentalisme ha deixat de cotitzar-se. Es evident que la reacció humorística no pot pas recolzar-s'hi absolutament. Quan les obres eren bastides damunt d'una trama sentimental, una visió cínica d'aquesta trama donava un complex d'*humour* que feia reaccionar el lector. Es el cas de tot l'humorisme cèltic que va des de Dickens a Eça de Queiroz. Es el cas d'una posició d'escepticisme i reserva, al marge i després d'un cataclisme. Un humorista és sovint un home de post-guerra.

M'agradaria rectificar, en part, una afirmació meva feta damunt d'aquestes pàgines que peca potser de massa absoluta. Per ella negava al jove humorisme tota possibilitat d'origen sentimental. «A partir de Dickens — tot al llarg del segle XIX — l'humorisme se'ns apareix com una reacció cínica davant del sentimentalisme. Quan el sentimentalisme deixa d'interessar la literatura l'humorisme deixa de recolzar-se sobre el sentiment.» «Les promocions futuristes no tenen humoristes perquè no tenen sentimentals. Tenen púgils, si de cas.»

Però, d'una banda, l'absoluta esterilització del cautxú i el níquel de fa uns anys ha deixat lloc al «document humà» amb totes les seves conseqüències. D'altra banda, alguns casos universals—Chaplin i fins Keaton — donen la seguretat d'una persistent febre sentimental en tots els públics del món. Les obres sobrerealistes són una desviació romàntica vers el sentiment. El fet passional interessa ja d'una manera morbosa.

Es evident, doncs, que no podem pas prescindir gens d'aquest fenomen. I analitzant les obres de molts—no tots—dels nous humoristes, ens trobem amb un formidable substràtum sentimental. El que passa és que un cert epicureisme extern ha substituït la *tristesa organitzada* del Romanticisme. El fons dramàtic de les passions és substituït per una rialla asèptica. Però sota el múscul vibrant de l'atleta d'avui hi ha el mateix sentimental que en la figura pàl·lida d'ahir.

Potser els nordamericans — un Edward Burke, un Jean Webster, una Anita Loos— s'escaparien d'aquest signe. Als europeus els és molt difícil. La tradició és en aquest sentit molt feixuga. Sota característiques comunes — jocs verbals, iconoclasticisme, agilitat desimbolta —, gens comprometedores, n'hi ha d'altres que ja traeixen la sentimentalitat. No és, per exemple, d'una configuració franciscana aquesta amor per les coses humils, que apareix en alguns deixebles de Jules Renard? L'amor de Ramón Gómez de la Serna pels objectes, no és un producte sentimental? Busqueu arrels sentimentals en els nous humoristes. Jo conec «greguerías» de Ramón, que podrien ésser signades per un poeta de 1830. Carles Sindreu, el més destacat julesrenardià a casa nostra, traeix el seu sentimentalisme a cada pàgina. I a cada pàgina aquest esforç per a amagar—sota una capa cínica—el seu veritable esperit manté una lluita viva. Tan inútil com la que manté, sense treva, el poeta Sagarra, per exemple.

GUILLEM DIAZ PLAJA

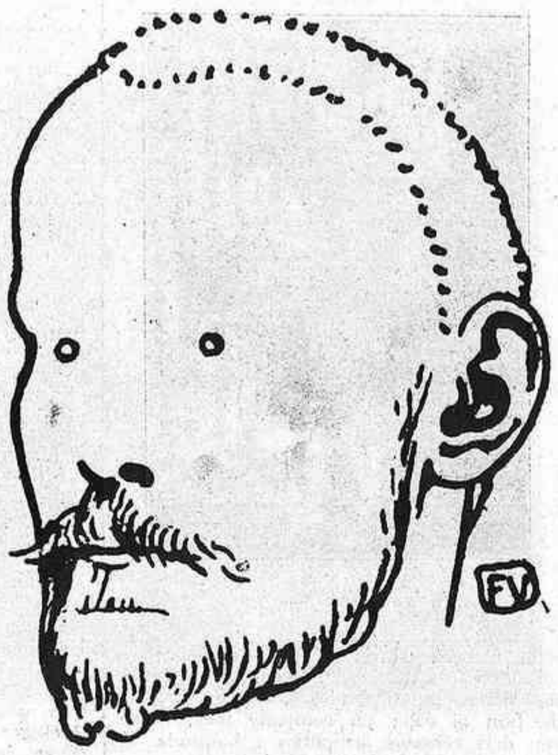

Jules Renard, per Félix Vallotton

HAROLD HÖFFDING

El públic filosòfic de tots els països d'Europa ha sentit dolorosament la pèrdua de l'eminent filòsof danès Harold Höffding (1854-1931). El gran mèrit de les seves obres no el privà d'aconseguir una gran popularitat. Sabé conciliar el pes dels homenatges amb la idònia austeritat del filòsof. Els estudiants que durant trenta cinc anys passaren per la seva càtedra de Copenhague l'idolatraven. Era un amic dels joves perquè ell mateix fou sempre un jove. La vida no li fou adversa: d'una banda, els anys no afebliren, més aviat augmentaren la claror i la força de les seves facultats intellectuals; d'altra banda, el seu pensament seguí, en el curs natural de la seva evolució, la marca del temps. El seu interès pels filòsofs moderns i per les idees noves resta provat en les seves mateixes obres. Recordem que les més cèlebres són la *Història de la Filosofia Moderna* i *Filòsofs contemporanis*.

La producció filosòfica de Höffding forma una massa imposant pel nombre, la qualitat i la diversitat de les obres que la componen. Sense ésser considerat com el creador d'un gran sistema, la seva visió dels problemes i les solucions que intenta ofereixen sempre l'interès d'un pensament original i profund. Examinada com un tot orgànic, la seva doctrina ofereix una perspectiva magnífica. Höffding envestí de front tots els problemes fonamentals de la filosofia: començà investigant en el domini de la psicologia; les seves teories d'aquell temps s'entronquen amb les que contenen els seus estudis de la darrera època, durant la qual dedicà una atenció preferent a l'epistemologia. El problema ètic i el problema cosmològic que tractà en sengles obres, completen el clàssic quadro sistemàtic.

A part el seu valor de pensament, les obres de Höffding, com les de Bergson, són d'un interès que radica en un autèntic talent literari. En les obres d'història i en les monografies de filòsofs és on es fa més patent el mèrit de la seva exposició viva i de la seva virtut de suggerir en el lector, d'una manera clara i exacta, el procés de formació d'una doctrina o l'evolució doctrinal d'un pensador.—E. N.

URODONAL
neteja la sang intoxicada per l'àcid úric
L'URODONAL es un bon preparat d'acció eficaz i el recomano amb freqüencia.
DR. L. PI SUÑER
Catedràtic de Fisiologia de la Facultat de Medicina de Barcelona
GRAFIC INDICADOR DELS LLOCS A ON ES LOCALISA EL REUMA

Hendrick W. Van Loon

Quant a la Història, pels antics, l'important eren els fets en ells mateixos i la bellesa de la narració. Fins ben entrada l'Edat moderna, segueix en tota validesa aquest concepte de la Història i Bacon de Verulami dividia els coneixements en històrics, filosòfics i poètics segons que fos la memòria, la raó o la imaginació la facultat posada en joc. Necessitem acostar-nos molt més als nostres temps perquè la Història sigui considerada com a ciència, en la qual la reconstitució dels fets a base de documents fa un paper anàleg al de l'observació directa en les ciències experimentals.

En aquesta descripció a grans salts—i per tant, només aproximada de la història de la Història—cal constatar que aviat s'arribà a un embafament de documents. Si la Història havia estat un gènere literari, no perquè deixava d'ésser-ho es convertia automàticament en científica, car els documents per ells sols, sense la crítica, externa i interna, no arriben a tenir caràcter científic, i perquè, submergits en piles immenses de documents, hi havia historiadors que semblaven incapaços ja de generalitzar, de percebre el que és essencialment la Història. La caricaturesca descripció de l'historiador ofegat per les paperetes vessant dels calaixos, que clou el pròleg de *L'Ile des Pingouins* d'Anatole France, és un apòleg d'una exactitud impressionant.

Actualment, hom creu els documents indispensables més que mai, però amb llur importància ben assignada i llur paper delimitat: són la base, la primera matèria de la Història. L'historiador s'encarrega de llur transformació, tal com els astrònoms fan amb les operacions matemàtiques dels calculadors dels observatoris, els quals sovint no són astrònoms.

Es més, en aquests darrers anys, hem pogut veure com es procurava donar a la història la forma més apta per tal de captar el gran públic contemporani, que difícilment troba temps per llegir obres extenses o, indolent, rebutja les lectures que requereixen un cert esforç mental. Un gènere híbrid, la biografia novellada, ha fruit d'una gran voga, no extingida encara per bé que disminuïda, i, d'altra banda, apareixen profusament els resums històrics, els autors dels quals competeixen a donar una idea com més completa possible en el menor nombre de pàgines i fugint del perill que la brevetat comporta: la seca enumeració de fets, noms i dates.

Aquesta raó de comoditat—per satisfer la qual cal talent i visió històrica — explica l'èxit de l'*Outline of History*, de H. G. Wells, i el més recent de dues obres de Hendrick W. Van Loon, de les quals ha aparegut fa poc temps la versió espanyola: *Historia de la Humanidad* i *De Colón a Hoover* (1).

Van Loon, d'origen holandès, però escriptor nordamericà, després dels seus estudis universitaris exercí el periodisme. Haver assistit de prop, com a corresponsal de l'*Associated Press*, a la guerra de 1914-1918 i a la revolució russa, li féu veure l'elaboració de la Història. (Al capdavall, el periodista, en major o menor grau, és un historiador, encara que no s'ho pensi i, per tant, no tingui consciència de la responsabilitat que això comporta.) Van Loon, inconformista, ha volgut interpretar la Història segons la seva personal manera de veure i, potser per raons temperamentals, no s'ha deixat imposar per la majestat de les gestes que anava a contar ni per la dels homes que n'eren herois. Com declara al final de la seva *Història de la Humanitat*, ha tingut per directives la ironia i la pietat, les quals l'han dut a fugir del to apocalíptic per decantar-se a l'extrem contrari: l'humorisme, un humorisme a l'americana, d'un traç una mica gruixut i amb més pebre que sal. Aquest procediment és, per definició, contraposat a acceptar el que Josep Pla en diria la màgia històrica. Els grans personatges baixen uns quants graons del sòcol on els havien enfilat els historiadors oficials i en aquesta minimització el lector mitjà modern els troba més a prop seu. Els esdeveniments, dels quals aquests personatges són causa alhora que en senten els efectes, apareixen desproporcionats als actors, encara que el to de la narració de Van Loon, sotmetent uns i altres a igual tractament, no doni lloc a adonar-se de seguida d'aquella desproporció. El to d'aquestes dues obres de Van Loon diríem que és inspirat en la famosa frase segons la qual la història del món hauria estat molt diferent si Cleopatra hagués tingut el nas una mica més llarg.

A mi, personalment, no em desagrada aquesta tasca de desencarcarar de tant en tant les coses més greus. Al contrari, trobo que és una feina útil i que dóna, per contrast, les idees més enraonades i més eficaces contra l'atapeïment de crani de les concepcions panegiristes que tan sovint ens són servides.

H. W. Van Loon

Cal dir que Van Loon ha trobat, per desenrotllar el seu pla, una exacta correspondència de fons i forma i que, gràcies al seu estil desmenjat burleta, fa empassar amablement les seves idees, que no són pas les d'un pessimista, i formular les quals requereix, sobretot als Estats Units, una certa audàcia. Vegi's, quant a aquest darrer extrem, el final del seu llibre *De Colón a Hoover*, ben allunyat del beat optimisme que per nosaltres europeus ha estat sempre el defecte més gros de la mentalitat nordamericana.

El mateix autor ja declara, en algun indret, que hauria volgut escriure la seva obra «amb un ritme viu, que galopés en comptes de caminar». No és aventurat d'afirmar que ho ha aconseguit i que els seus dos llibres esmentats es llegeixen sense fatiga, encara que no sense objeccions. Però no és el cas de fer-les en una breu recensió com aquesta. Cal tenir en compte que amb Van Loon som lluny d'una història objectiva, sense que això vulgui dir que sigui tendenciosa. L'autor és sempre tolerant i vol ésser imparcial, però en la tria dels fets i personatges a què procedeix domina un criteri personal. Ell ja diu que només parla dels «països que han fet alguna cosa sense la qual el curs de l'espècie humana hauria estat diferent», però ja es comprèn que aquesta tria pot ésser tema de desavinences. Al cap i a la fi, tot historiador, per més que no vulgui, fa el mateix. I, a més a més, la discussió de la tria i de les interpretacions de l'autor és més aviat tasca d'un historiador professional que no pas d'un simple lector com el que escriu això, el qual s'ha de limitar a senyalar el to general de l'obra i els caires d'ella que més li han cridat l'atenció.

I un d'aquests caires és les singulars ilustracions que acompanyen els dos llibres, obra del mateix Van Loon, el qual ha posat com a lema de la *Història de la Humanitat* aquesta frase d'*Alícia al País de les Meravelles*: «De què serveix un llibre, es digué Alícia, si no té diàleg ni gravats?», i, al final, ens dóna una justificació d'aquests. En un cert sentit, trobo bé per part de l'editor espanyol el respecte a les intencions de l'autor, aquí on tan acostumats estem a les mutilacions i infidelitats de les traduccions. Però, d'altra banda, em semblen aquells sorprenents dibuixos la part menys defensable del llibre, tot i l'advertència de l'autor que, essent les obres destinades als infants, calia impressionar llur imaginació amb esquemes a la manera que els haurien concebut ells. Desgraciadament, em trobo bastant lluny de la infància per poder jutjar de les ilustracions a través de tal prisma, i també s'hi troba Van Loon per voler dibuixar com les criatures. Ja és sabut com sovint llibres escrits expressament per als infants no omplen el fi a què eren destinats, i alguna cosa igual deu ocórrer amb els dibuixos.

I, de totes maneres, a part l'efecte que als infants puguin fer els textos de les obres de Van Loon, llur coneixença no és pas gens fora de lloc, ans al contrari molt útil, potser més que a aquells, a les persones fetes o en curs de fer-se.

JUST CABOT

(1) Lluís Miracle, editor, Barcelona.

La
Llibreria Catalònia
traslladada al nou estatge de la
Ronda Sant Pere, 3
invita els seus clients i amics a la inauguració del seu nou local, que tindrà lloc dissabte, dia 31. - La Llibreria estarà oberta tot el dia.
Tots els compradors seran obsequiats amb un present

VARIETATS

POSTAL DE SEBASTIA SANCHEZ-JUAN. — Li preguntaríem si camina de puntetes o bé si cerca d'atrapar el fil metàl·lic de la veu que se li enfila cel amunt. Sebastià Sànchez-Juan passa, recollint-se amb una mà la invisible sotana que no pot tacar-se de fang, i que té una graciosa forma acampanada. Posa una mà damunt de l'altra i saluda amb el cap com els sagristans als vells feligresos a l'església. Després puja dalt del campanar i contempla els núvols i els dies. La Verge Maria li dóna un somriure ensucrat i ell escriu la cançó celestial del sucre i la invocació de l'Angel de la Guarda. Aleshores, traspassat de poesia, està més de puntetes que mai i juraríem que no toca de peus a terra. La vibració metàl·lica de la veu té drings de campanes matinals. La timidesa li estronca la sil·laba més sonora, però li fa un contrapunt diví.

(Feta la feina, Sebastià Sànchez-Juan es posa la trinxera arrugada i el capell que el disfressa i surt al carrer. Dins la butxaca, la mà; dins la mà, el poema ple de febre, encara. Camina, nàufrag d'autòmnibus i de tramvies pels carrers oliosos i frenètics de nit. A la porta de la merceria, Carmeta, la perla de Sans, li diu adéu amb una mà lilial.)

FUNCIO DELS MITES. — Es suggerent aquest assaig inèdit trobat entre els papers pòstums d'Angel Sánchez Rivero, l'escriptor castellà traspassat ara fa uns mesos. Segons Sànchez Rivero, la funció de l'èpica no és altra que la d'alleugerir o la de cercar una explicació per a una derrota. Els exemples estan ben trobats. La *Ilíada*, la *Chanson de Roland*, el *Cantar de Mio Cid*. Quant a la *Ilíada*, diu Sánchez Rivero: «Un moment desastrós per als grecs al curs del qual estigueren a punt d'ésser llençats al mar, havia d'ésser justificat; i la imaginació creà el mite de la còlera d'Aquilles. Tant en aquest cas com en la *Chanson de Roland*, la llegenda apareix per a mostrar que la desfeta no fou deguda a la superioritat real de l'enemic, sinó a la situació en què els amics es veien collocats per les seves pròpies faltes.»

PANIC. — Anguniegen, de sobte, tant de rumors pessimistes sobre la vida de les nostres publicacions literàries. Hom diu si, en un terme breu, deixaran d'existir dues, tres, quatre de les nostres millors revistes de literatura i d'erudició. Esgarrifa de pensar com la primera economia—o el primer recel espantadís — gravita, immediatament, sobre aquells interessos que són considerats com un luxe malgrat tenir una importància vital. Fa angúnia de pensar la quantitat de gent que llegeix—o compra—les nostres publicacions per *patriotisme*, i—el que és més greu —necessita per a revifar-lo l'existència d'una brutal opressió. Els escriptors no poden pas esperar una nova dictadura perquè la butxaca de l'opulent li faci costat. Precisament és ara, en abastar ritmes normals, quan cal que la companyia de cadascú no falli. Es un deure ciutadà com un altre; i possiblement menys feixuc que cap altre.

LLIBRES NOUS. — Agustí Esclasans ha publicat el seu *Tercer llibre de ritmes*. Benaurat aquell qui ha sabut fer seva una fórmula qualsevulla i—en una prova esplèndida de confiança en si mateix—l'ha convertida en disciplina vibrant.—Marçal Pineda tradueix i prologa *El llibre del te*, d'Okakura-Kakuzo. No travessem pas una època àvida de *chinoiseries*, a la manera curiosa del segle XVIII, o a la manera decorativa dels germans Goncourt. L'Extrem Orient ens arriba ara—en reportatges d'Albert Londres, en suggestions de Keyserling, en films de Trauberg—sota caires molt distints. Potser per això té l'encant de l'inesperat aquest llibre. — D. P.

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
ESPECIALITAT EN LA MIDA
Jaume I, 11
Telèf. 11655

La màquina d'escriure de qualitat

CASA ORBIS
F. FERRER AYMAR
Clarís, 5 : Telèfon 19763
BARCELONA

Creacions de perfumeria selecta per a cavaller
Gentleman

aigua de Colònia-talc-loció-massatge - extracte - fixador-brillantina - xampú - pòlvors-rhum quina-sabons bany, tocador i afaitar-crema de sabó

AFISA
ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIUS
Laietana, 18, Pral. B. - Barcelona

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS — DISCOS

"MONTSERRAT VIST PELS ARTISTES CATALANS"

Al marge del concurs

Dissabte passat va inaugurar-se l'exposició d'aquest important concurs. La lloable iniciativa del Círcol Artístic en efectuar el passat concurs de «Barcelona vista pels seus artistes» ha tingut, al cap de poc temps, una successió, gràcies a l'esplendidesa dels frares de Montserrat.

Els nostres pintors han tingut, en poc temps, dues ocasions remarcables per mostrar llur mestratge i, principalment, dues oportunitats per poder lluitar, noblement, entre si. Perquè l'eficàcia d'un concurs és això: la lluita. L'artista va a un certamen, naturalment, amb l'honorable delit de guanyar el premi; però, després, una vegada premiat o no, ha de procurar treure'n profitoses ensenyances. Lliçons que no es poden apendre en una exposició particular, on no és possible enfrontar la seva obra amb la dels altres.

Voldria remarcar aquest fet, no com un consol per als concursants que han quedat sense recompensa, sinó com una de les principals justificacions dels concursos. Perquè, al cap i a la fi, el veredicte és sols l'opinió d'uns quants senyors que, per solvent que sigui, no ha d'ocasionar mai cap abdicació ni renúncia de l'artista a la seva personal visió estètica. En canvi, de la comparació serena de la seva tela amb les altres exposades, pot sorgir-ne una depuració d'aquesta visió.

Per al millorament de la nostra pintura és també convenient la realització de concursos importants com els de Barcelona i Montserrat. L'eficàcia del primer fou d'interessar els nostres pintors pel gènere de la pintura urbana, malauradament massa oblidada a casa nostra; i el segon esperem que serà el deslliurament del tutelatge paisatgístic en la nostra pintura. Cal anotar, per exemple, l'esforç que representa—a part del seu valor intrínsec—la tela presentada per Ramon de Capmany, el qual, com tots els altres que han presentat teles d'una certa envergadura, ha intentat, si més no, resoldre uns problemes pictòrics que correntment s'eludeixen. I encara que haguessin fracassat, la prova hauria estat profitosa per ells i alliçonadora pels altres.

Cal beneir, també, aquests certàmens perquè propaguen eficaçment la coneixença, entre el gran públic, d'artistes que sols són admirats entre l'*élite*. Es innegable que el concurs «Barcelona vista pels seus artistes» va expandir l'obra de Bosch-Roger entre el gran públic; i també esperem de l'actual concurs de Montserrat propagarà la producció d'altres pintors com Domingo, Sisquella, Serra, Daura, Pruna, Vila-Arrufat i Enric C. Ricart, que han estat distingits amb els principals premis del concurs, els quals —amb tot i llur vàlua—són immerescudament menys coneguts i menys apreciats que altres pintors de major anomenada. Precisem: de major anomenada a casa nostra.

Crec innecessari fer anotar la conveniència dels concursos, quant a la valorització dels joves pintors que tot just han iniciat la seva carrera.

Hi ha també un altre aspecte que no vull oblidar: els artistes de reconeguda fama han de concórrer-hi o s'han de «posar a jeure»?

L'artista que ha assolit una sòlida categoria s'ha d'exposar a un possible fracàs? Jo contestaria: Fracàs? I per què? Per no haver guanyat un premi? Per ventura l'obra de Joan Colom, Francesc Galí o Pere Créixams—posem per cas—ha disminuït de valor pel sol fet de no haver obtingut una distinció en aquest concurs? Creure que sí, equivaldria a tenir poca confiança en si mateix (recordeu Emerson), i també, la pretensió que els companys d'ofici no puguin superar la seva obra en una època determinada. I tot això, suposant que el Jurat ha estat just en el seu fall.

* * *

A conseqüència d'aquests dos concursos es parla d'instituir un premi anual de pintura, semblant al Premi Crexells de novella. Trobo excellent la idea. Al meu entendre, haurien d'ésser tres premis: un de pintura, un d'escultura i un altre de dibuix i gravat.

La Junta de Museus podria empendre's l'organització, i els nostres círcols artístics aportar-hi llur col·laboració.

Demano que entre tots madurem aquesta lloable iniciativa.

MÀRIUS GIFREDA

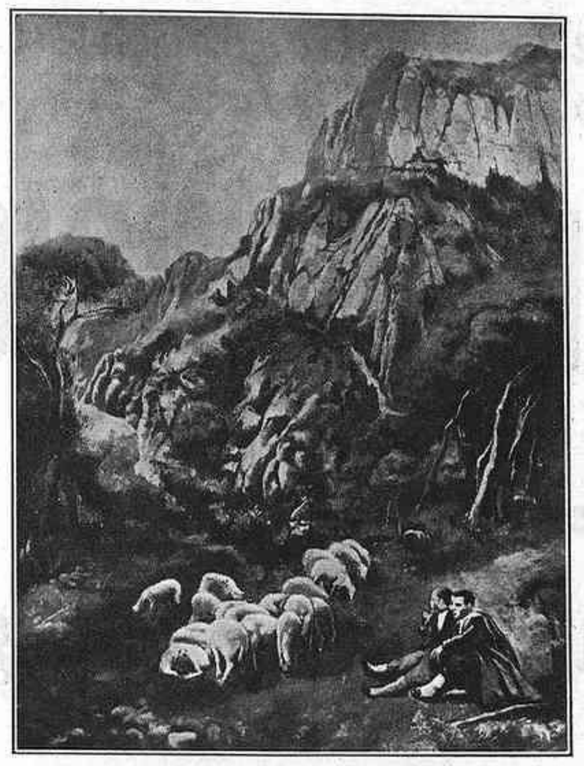

L'obra premiada de Sisquella (Foto Serra)

La cara, espill de la salut

Un rostre pàl·lid, demacrat, flac i trist, denota un organisme dèbil, raquític, esgotat.

Quins als veure's així prenen el **Fosfo-Glico-Kola Domènec** regeneren la seva salut, tonifiquen els seus nervis i canvien el seu rostre de dia en dia, fins veure aparèixer els colors sans que signifiquen vida, salut i alegria.

GUTEMBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utillatge per les **Arts Gràfiques**

Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

La ceràmica d'Aragai

Fa cosa de quatre anys que en el diari *La Publicitat* demanàvem el desmuntatge de la rajoleria de colors que revesteix la font de la Plaça de la Cucurulla. Les coloraines i el mateix dibuix de la susdita decoració ceràmica són una tortura per als barcelonins, un greu compromís per a la Ciutat i per al propi autor d'aquella rajoleria. La nostra proposició revoltà terriblement el decorador ceramista, que és aquest mateix Aragai que actualment exposa una important col·lecció de rajoleria i vaixella artística a la Sala Parés. Les seves paraules de furiosa reacció, que a petició nostra foren autoritzades en el susdit diari, no han d'ésser obstacle perquè ara que l'ocasió ho reclama fem l'elogi de Josep Aragai.

En efecte, si en tant que decorador aquest artista fallí lamentablement ahir en la font de la Plaça de la Cucurulla, avui triomfa, sobretot com a ceramista, en la Sala del carrer d'En Petritxol. Això no vol pas significar que des del punt de vista decoratiu Aragai falleixi enguany com fallí antany. No: sense que es pugui dir que aquest decorativisme sigui sempre reeixit, l'exposició present el demostra més mesurat, una mica més fonamentat i d'un gust força més discret, particularment en la decoració pictòrica i escultòrica. En canvi, les formes encara són en gran part disgracioses; això, que en la vaixella comú no té molta importància, és greu en canvi en la ceràmica de col·lecció. I no solament perquè una forma lletja sempre és repudiable, sinó perquè en ceràmica la disgraciositat de la forma, que, ben mirat, no és un defecte cabdal, pren caràcter de defecte cabdal en anorrear la substàncialitat ceramística, això és, la coberta i l'acord d'ella amb la *pasta*. Una peça mestra ceràmica és assassinada per una forma malvingula, de la mateixa manera que una altra peça ceràmica no tan reeixida i àdhuc defectuosa pot ésser rellevada per damunt d'aquella altra per raó de la forma. Els xinesos, que ens llegaren un repertori meravellós i extensíssim de formes, sabien la necessitat d'aquest triple acord de la pasta i la coberta amb la forma de la peça ceràmica. Es podria parlar també d'un quart acord, el de la decoració pictòrica, amb exclusió de l'escultòrica, perquè aquesta ja està implicitada amb la formalitat de l'obra; però la gran ceràmica de col·lecció prescindeix sovint, *et pour cause*, de la decoració pictòrica, particularment la ceràmica dura o de gran foc: les cobertes i les formes són els principals i primordials elements de bellesa en l'alta ceràmica.

I és ací, justament, on, a desgrat del seu decorativisme un xic maniàtic, triomfa Josep Aragai. Per això cal recomanar-li que prescindeixi tant com pugui de la decoració, àdhuc dels horribles *cristallitzats* de gran foc, dels jaspiats massa policroms i del roí reflex metàl·lic, recursos molt poc ceramístics, a desgrat de l'anomenada literària que han aconseguit, i que, tot essent *coberta*, tenen el més baix valor de decoració. D'altra banda, la decoració del pinzell ceramista ha d'ésser més simple i més espontània, més fugada, sobretot més aplomada. Aragai té la pinzellada massa vacillant, de vegades barroera i tot. Només en el blau i blanc sap llençar-la amb un xic de llibertat. Els mestres ceramistes valencians i catalans, del període gòtic, els de Nevers, els primitius d'Orvieto i d'altres ciutats italianes, els de Delft, els xinesos, els japonesos, aconseguiren aquell aplom i fuga magistrals que per ells sols ja són un encís i una magnífica valor ceràmica, per raó d'exercitar-se prèviament infinites vegades en la grafia gairebé calligràfica d'un sol motiu; o bé per raó de veure's obligats, com en la rajoleria, per cas, de repetir en milers de *taulells* un sol motiu decoratiu.

Aquestes objeccions a part, l'actual exposició de Josep Aragai és una esplèndida reeixida, i ho és en allò que, com tenim dit, és substancial en la ceràmica d'art veritable: en l'acord de *pastes* i *cobertes*. Són reals i no hiperbòliques meravelles les que ha reeixit Josep Aragai, i amb reeixida ben pròpia, original i pulcra. Hi ha una manera a precari o a la babalà de reeixir així o així la ceràmica, i és la que faciliten els esmalts i vernissos ja preparats per les manufactures franceses i alemanyes. Aquestes cobertes són, però, d'un caient manufacturat que no enganya gaire i s'assemblen fatalment a cosa ja vista, a *ceràmica d'art* de la que expenen els basars; és una ceràmica inerta, o que rarament espeternega amb els fulgors d'alta sensualitat propis de les cobertes originals, especulades amb tenacitat i fina intuïció pels ceramistes vocacionals. I així és com opera Aragai; amb troballes ben seves, invencions que sense tenir res d'insòlit satisfan la subtil golafreria del perfecte coneixedor de ceràmica.

Gerro d'Aragai (Foto Serra)

Aragai reïx el mateix la pisa que el gres d'art. I si un d'aquests dos gèneres és difícil, l'altre no ho és pas menys. Les obres d'Aragai són belles de matèria i belles de tècnica: són coses ardentment cobejables, allicient superior de la nostra vida terrenal. Hi ha, en l'actual exposició de la Sala Parés, tal peça amb coberta exterior cafè i interior de blanc lletós, que és una obra mestra de tècnica ceramista. Hi ha uns gerrets minúsculs de coberta jaspiada mat o lluenta, però particularment els de coberta lluenta, que són com llaminadures obsessionants, comestibles per a la vista, i probablement delitoses al tacte. Hi ha blanc-i-blaus d'una gran noblesa. Hi ha els esmalts refregats sobre decoració de relleu, a la vienesa, cosa corprenedora. Hi ha moltes altres meravelles, i sobretot cobertes estanníferes suculentes i definitives, cobertes plombíferes tan riques i homogènies que hom diria a simple vista que no tenen ni microscòpics *tresallats*.

Per tot això és molt de lloar l'art ceràmic de Josep Aragai. Però és també lloable pel que pot beneficiar la indústria de la seva terra, de Breda, que és allí on se li despertà la vocació ceramista i allí on la desenvolupà. La gerreria de Breda decau perquè la vaixella d'alumini i la vaixella de ceràmica més fina que es fabrica arreu del món, llevat de la nostra terra, li fan una competència mortal. Si, sense abandonar del tot la basta gerreria, els ceramistes de Breda es decidissin a implantar noves i més refinades indústries ceràmiques, ells es farien un gran bé i el farien a Catalunya, avui dia i des de segles completament tributària en aquesta activitat de tots els altres pobles. Aragai demostra que això no és un impossible. Cal doncs que des del punt de vista industrial o des del punt de vista artístic s'ajudi l'esforç feliç d'aquest home ple de voluntat i amb talent comprovat en l'art dificilíssim i meravellós de la ceràmica.

JOAN SACS

DISCOS

Edison i el gramòfon

Potser ja és tard per escriure una nota necrològica. En la majoria de les redaccions estava ja preparada abans de tenir objecte, ja que les acaballes han estat llargues i per això a totes les revistes i publicacions d'arreu del món han aparegut articles sobre ell.

El gramòfon per a Edison no va ésser més que una de les seves moltes troballes i a la qual, després dels primers passos, va deixar. Això és freqüent en ell. Potser no va haver-hi cap descobriment que després desenrotllés totalment. La mateixa T. S. F., en la qual tant va treballar al principi, avui ha anat creixent sense que s'hagi sentit el seu nom associat a les darreres perfeccions. Uns altres de menys anomenada universal, Ferrié, Leo de Forest, etcètera, i Marconi mateix, han fet molt més que Edison. En canvi hi ha hagut la làmpara d'incandescència, aplicada primer que ningú per ell, a la qual va dedicar totes les seves energies; fins a deu mil experiències es diu li calgueren perquè el seu invent tingués la utilitat actual, i això sí que ho ha aconseguit, donant-se el cas ben estrany que l'inventor en la seva pròpia vida assoleixi la plenitud del seu descobriment.

Aquí, però, ens hem de recordar d'Edison precisament pel descobriment de menys utilitat mecànica que va fer: el fonògraf, creat al laboratori de Menlo Park en 1877, no va venir amb l'intent de fer d'ell un nou instrument d'enregistrament dels sons per després gaudir amb la seva reproducció, sinó perquè aquesta reproducció fos útil. Es a dir, la idea d'Edison va venir d'aprofitar el que ja feia amb el telègraf. Els signes que trametia el telègraf eren gravats en espiral sobre un disc que rodava. El pensament d'Edison va ésser el de fer gravar els moviments de la placa del micròfon en una matèria dúctil que s'hi prestés.

L'inventor va creure de més utilitat establir l'enregistrament sobre un cilindre i col·locar la fulla d'estany en la qual es repenjava l'agulla transmissora del micròfon, sobre aquesta superfície cilíndrica, donant-li moviment rotatiu i per una trasllació de l'agulla formar l'espiral. Així va quedar impresa la frase del seu criat: «*Mary has a little lamb*» varen ésser les primeres paraules que va contenir el cilindre i que després, amb un procés invers, va repetir l'aparell.

La llegenda col·loca Edison escoltant un concert posada la mà sobre un barret de copa, a la felpa del qual la vibració dels sons que vénen de l'escena comunica un moviment ondulatori de què els dits de l'inventor s'adonen. La llegenda indica la mecànica del procés i, si més no, té l'avantatge d'il·luminar la comprensió del profà.

Només el gran predicament que va tenir aquesta joguina va decidir l'inventor a perfeccionar el seu aparell, ja que llavors ja portava la dèria de la làmpara d'incandescència que absorbia les seves activitats. Fins 1877 no troba una altra matèria que substitueix la primitiva per a contenir l'enregistrament, i aquest problema encara no és resolt, ja que la duració de la placa és limitada per les matèries amb què és feta.

J. G.

MOBILIARI D'ART

BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapissez. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 50. Telèfon 14286
BARCELONA

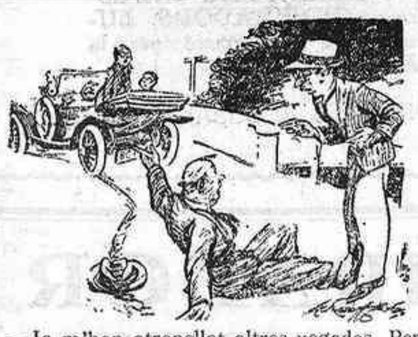

—Ja m'han atropellat altres vegades. Però no creia arribar tan avall que m'aixafés un trasto com aquest...

(*Weekly Telegraph*, Sheffield)

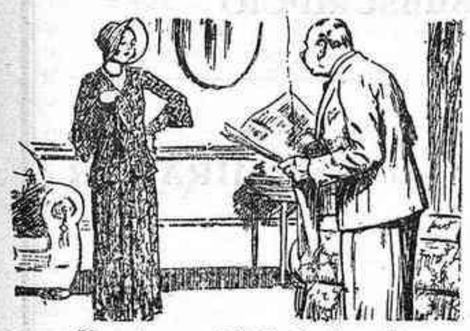

—Un altre vestit? Però d'on t'has cregut que trec els diners?

—No ho sé, no sóc tafanera.

(*London Opinion*, Londres)

L'ESCOLA DE LA MENDICITAT

—Una gràcia de caritat, senyoreta, que Déu l'hi pagarà. Tinc la mare malalta, quatre germanets que no mengen i el pare tot el dia és a la taverna i no porta res a casa...

—Saps molt bé la lliçó. Qui te l'ha ensenyada?

—El meu pare.

(*O Primeiro de Janeiro*, Oporto)

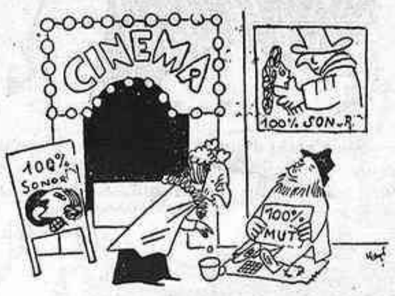

PUBLICITAT AL DIA

(*Le Rire*, París)

—No sé pas què fa aquesta noia dels diners. La setmana passada no en tenia, avui tampoc en té.

—Que t'ha demanat que n'hi deixessis?

—No. Jo he estat la que n'hi he demanat.

(*The Passing Show*, Londres)

LES PERSONES CORRECTES

—No trobes que no ha estat gaire polit amb els invitats?

—S'explica, home. Amb els diners que diuen que ha perdut a Borsa...

—Es igual. Una persona ben educada hauria esperat estar sol amb la seva dona per esbravar el mal humor.

(*Candide*, París)

—Amb aquesta aigua tan negra, els peixos no deuen veure l'esquer.

—Hi poso una cuca de llum.

(*Le Journal Amusant*, París)

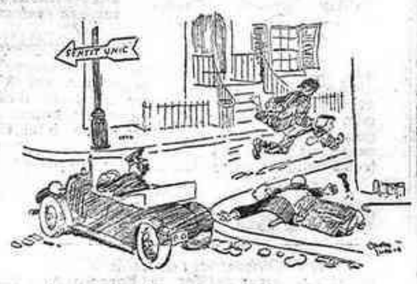

L'agent es troba en un cas de consciència

(*Judge*, Nova York)

(c) Ministerio de Cultura 2006

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

mudes i sonores - patent num. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"AGENCIA GENERAL DE ANUNCIOS"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

BARCELONA: Fontanella, 10, 1.er, 2.a - Tel. 16606 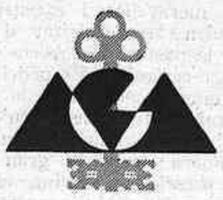 **Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.er: MADRID**

AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'**Albuminúria, Litiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses Nefritis crònica,** es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

INICIATIVA

(*London Opinion*, Londres)

L'estrella famosa.—Estic d'allò més contenta. He rebut deu rams d'admiradors anònims. (*Pausa.*) Que sents gelosia, que fas aquesta cara?

—Res de gelosia. Es que jo n'he pagat dotze.

(*Candide*, París)

El nou pres.—Hi ha postals amb vistes del presidi per escriure a les amistats?

(*The Passing Show*, Londres)

ENCARREGUEU

ELS VOSTRES IMPRESOS ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS

PATRICI ARNAU

VERDAGUER I CALLÍS, 3, 5 I 7

(DAVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCÀRRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON

14856

IDEAL

RECEPTOR RADIO AMERICÀ DE 4, 5, 6, 7, 8, Y 9 TUBOS

SUPER-HETERODINS, DINAMICS, TUBOS PENTODE MULTI-MU

EN VENDA A LES MILLORS CASES DE CADA SAL ARTICLE

DISTRIBUIDOR PER A ESPANYA **CASA PUJOL** HOSPITAL 41 BARCELONA

—Si n'està d'enamorat de mi el catedràtic de Geologia! Figuri's que ha posat el meu nom a un fòssil que acaba de descobrir...

(*Faun*, Viena)

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190 Teleg.: "Carburos" — BARCELONA Mallorca, 232 — Telèfon 73015

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 °/o DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades

GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastenia, Impotencia (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perdua de memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, dispepsia nerviosa, palpitacions, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les **Gragees potencials del Dr. Soivré,** més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciència, financiers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Soivré, tots els esfourços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per rependre'ls sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme. amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 5'50 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.—*Dirigint-se i trametent 0'25 ptes. en segells de correu per al franqueig a Oficines* **Laboratorio Sòkatarg, carrer del Ter 16, Barcelona,** *rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenrotllament i tractament d'aquestes malalties.*

El policia de Chicago.—Em sap molt de greu, senyor. No puc fer-hi res: té permís d'arma.

(*Life*, Nova York)

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr. .....

que viu a .....

carrer ..... *n.º* ..... *es subscriu a* **MIRADOR**

vel preu fixat de **2'50 ptes.** *trimestre.*

..... *de* ..... *de 193*....

Signatura

(c) Ministerio de Cultura 2006

IMPRESOS COSTA